

KASVATETAAN YHDESSÄ JA ERIKSEEN
Vanhempaintoimikunta päiväkodissa

Katariina Lemmetti ja

Maria Vasamaa

Opinnäytetyö, kevät 2010

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Etelä, Helsinki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + diakoni +

lastentarhanopettaja

TIIVISTELMÄ

Lemmetti, Katariina & Vasamaa Maria. Kasvatetaan yhdessä ja erikseen Vanhempaintoimikunta päiväkodissa. Helsinki, kevät 2010, 67 s., 8 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä Helsinki. Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus + lastentarhanopettaja.

Opinnäytetyön tavoitteena oli perustaa vanhempaintoimikunta Päiväkoti Perttuun Helsingin Siltamäessä ja kehittää sen toimintaa yhdessä vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan kanssa. Produktin yhtenä tavoitteena toteutettiin myös esite päiväkodin vanhempaintoimikunnasta.

Toiminnan toteutuksessa on ollut mukana noin seitsemän aktiivista vanhempaa, yksi työntekijä päiväkodista, päiväkodin johtaja sekä me, kaksi Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijaa. Vanhempaintoimikunta on toiminut vuoden verran ja sen toimintaa on kehitetty vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden toiveita ja tarvetta vastaavaksi. Toiminnan toteutuksessa on käytetty erilaisia toiminnallisia menetelmiä sekä kyselylomakkeita, joista saatua palautetta on hyödynnetty opinnäytetyöprosessin aikana.

Teoriaosuudessa tarkastellaan kasvatuskumppanuutta ja varhaiskasvatusta sekä kunnallista päivähoitoa. Työssä pohditaan lapsuutta ja sen tukemista, vanhempaintoimikunnan roolia kasvatuskumppanuudessa sekä uskontokasvatusta päiväkodissa.

Asiasanat: vanhempaintoimikunta, kasvatuskumppanuus, vuorovaikutus, varhaiskasvatus, päivähoito, produkti

ABSTRACT

Lemmetti, Katariina and Vasamaa, Maria.
Parents' Commission in Day Care Center.
67 p., 8 appendices. Language: Finnish, Spring 2010

Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Social Services,
Option in Diaconial Social work. Degree: Bachelor of Social Services.

This thesis was carried out as a product. The purpose of the thesis was to found a parents' commission in day care center Perttu in Siltamäki, Helsinki and to develop its functioning together with the parents and the day care center personnel. A brochure about the parents' commission was composed for the day care center.

Approximately seven active parents, one employee from the day care center, the manager of the day care center and two students from the Diaconia University of Applied Sciences participated in the realization of the activities. The parents' commission has been operating for about a year, and its functioning has been developed to better answer the needs of the parents. In the realization of the activities different kinds of active methods, as well as questionnaires, have been used. The feedback from the questionnaires has been utilized during the process of the thesis.

The theory part deals with partnership in early childhood education, ECEC itself and the local day care system. Childhood as a concept, parents' commission's role in partnership in ECEC and also religious education in day care are also introduced.

keywords: parents' commission, partnership in ECEC, interaction, early childhood education, day care, product

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 KUNNALLINEN PÄIVÄHOITO HELSINGISSÄ	9
2.1 Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma	9
2.2 Päivähoitoa ohjaavat lait ja lasten oikeudet	10
2.3 Päiväkoti Perttu kunnallisen päivähoidon toteuttajana	11
2.3.1 Varhaiskasvatussuunnitelma päiväkoti Pertussa	12
2.3.2 Vanhempien tyytyväisyys päivähoitoon	12
2.3.3 Vanhempaintoimikunnat päiväkodeissa	13
4 LAPSUUDEN TUKEMINEN	14
4.1 Lapsuus	14
4.2 Varhaiset vuorovaikutussuhteet	14
4.3 Lapsilähtöisyys	15
4.4 Perhe yhteiskunnan yksikkönä	16
5 KASVATUKUMPPANUUS	18
5.1 Kasvatuskumppanuus	18
5.2 Kasvatuskumppanuuden tarkoitus ja tavoitteet	18
5.3 Kasvatuskumppanuuden periaatteet	20
5.3.1 Kuuleminen	21
5.3.2 Kunnioitus	21
5.3.3 Luottamus	21
5.3.4 Dialogi	22
5.3.5 Kasvatuskumppanuuden periaatteet päiväkoti Pertussa	22

5.4 Kasvatus yhteisöllisenä haasteena Siltamäessä	23
6 USKONTOKASVATUS YHTEISTYÖNÄ PÄIVÄHOIDOSSA	24
6.1 Uskontokasvatus päivähoitossa	24
6.2 Uskontokasvatus päiväkotiperheessä	26
6.3 Uskontokasvatus ja vanhempainneuvosto	26
7 TYÖSKENTELYN TAVOITTEET	28
8 VANHEMPAINNEUVOSTO PÄIVÄKOTI PERTUSSA	29
8.1 Vanhempainneuvoston merkitys päiväkodille	29
8.2 Toiminnan käynnistäminen	29
8.2.1 Kokouskäytännöt	31
8.2.2 Varainkeruumenetelmät toiminnan käynnistämiseksi	31
8.2.3 Sääntöjen luominen vanhempainneuvostolle	32
8.2.4 Yhteisten sääntöjen sopiminen päiväkodin kanssa	32
8.3 Tapahtumia vuoden ajalta	32
8.3.1 Vappurieha	34
8.3.2 Kevätretki	34
8.3.3 Tulevaisuusverstaas-ilta päiväkodissa	35
8.3.4 Vanhempainneuvosto uskontokasvatuksen tukena	39
8.3.5 Talvirieha	39
8.4 Esite vanhempainneuvostosta päiväkodille ja vanhemmille	40
8.5 Vanhempainneuvoston tulevaisuus	40
9 TOIMINNAN ARVIOINTI JA PALAUTE	42
9.1 Palautekysely toiminnan kehittämiseksi	42
9.2 Vappuriehan palaute	43

9.3 Lasten ryhmähaastattelu	44
9.4 Palautekysely vanhempainoimikunnasta ja sen toiminnasta	45
10 POHDINTA	47
10.1 Opinnäytetyön onnistuminen	47
10.2 Työn ja työskentelyn eettisyys	48
10.3 Voimavarat ja niiden jakaminen	52
LÄHTEET	53
LIITTEET	56

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aiheena on vanhempaintoimikunnan kehittäminen kasvatuskumppanuuden tueksi päivähoidossa. Yhteistyökumppanina on toiminut helsinkiläinen päiväkotiperhe Perttu. Opinnäytetyö on luonteeltaan produkti. Perustimme vanhempaintoimikunnan helmikuussa 2009 ja loimme sille toimintaa vuoden ajan, pyrkien lisäämään yhteistyötä kodin ja päiväkodin välille ja näin tukemaan kasvatuskumppanuutta. Keräsimme toiminnastamme palautetta ja kokosimme useaan otteeseen vanhempien ja henkilökunnan kokemuksia toimikunnasta toiminnan kehittämiseksi. Lisäksi olemme laatineet vanhempaintoimikunnasta kertovan esitteen päiväkodin käyttöön ja vanhemmille jaettavaksi.

Päiväkotiperheen toimintamalli perustuu tehostettuun lapsen yksilöllisten erityispiirteiden havainnointiin ja tukemiseen (Päiväkotiperheen varhaiskasvatussuunnitelma 2009). Yhteistyö lasten vanhempien kanssa on siis erityisen tärkeää ja siksi toimiva kasvatuskumppanuus palvelee kaikkia osapuolia. Pertussa ei ole ennen toiminut vanhempaintoimikuntaa vaikka sille on ollut tarvetta jo pidemmän aikaa. Vanhempien aktivoiminen päiväkodin toimintaan on ollut haasteellista, jopa mahdotonta, vaikka päivittäisissä keskusteluissa on noussut esiin, että he selkeästi haluaisivat toimintaa päiväkodin hyväksi. Syynä tähän on, että aika ja voimavarat eivät usein riitä ja sitoutumista toimikuntaan vältellään tai moni vanhempi toimii jo esimerkiksi isompien sisarusten koulun vanhempaintoimikunnissa.

Opinnäytetyössämme pyrimme kertomaan vanhempaintoimikunnan perustamisen vaiheet, avaamaan osan tapahtumista, joita olemme järjestäneet, sekä selvittämään vanhempaintoimikunnan vaikutuksia kasvatuskumppanuuteen palautteista saamamme tiedon valossa. Lisäksi pohdimme toimikunnan vetämisen eettisyyttä samanaikaisesti päiväkotilapsen vanhemman ja opinnäytetyöntekijän näkökulmasta.

Teoriaosuudessa käsittelemme päiväkotiperhettä Helsingin päivähoidon toteuttajana, lapsuutta elämänvaiheena sekä kasvatuskumppanuutta. Olemme myös

perehtyneet hieman uskontokasvatukseen päivähoidossa ja siihen miten vanhempaintoimikunta voi olla tukena myös siinä.

2 KUNNALLINEN PÄIVÄHOITO HELSINGISSÄ

2.1 Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma

Helsinki on varhaiskasvatukselle haasteellinen, monikulttuurinen ja urbaani toimintaympäristö, joka tarjoaa kasvattajille valtavan määrän mahdollisuuksia ja potentiaalisia palveluita, sisältäen samalla omat riskinsä. Pääkaupungin yhteinen varhaiskasvatukselle luotu suunnitelma toimii kasvattajien tukena, vanhempien turvana sekä ennen kaikkea lasten oikeutena. Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu vuonna 2007 ja se on koottu toimipisteiden laatimista ohjaavan koulutuksen aineistosta. Suunnitelmassa kuvataan sosiaaliviraston sekä päivähoidon vastuun lähtökohdista lasten varhaiskasvatuksen, kasvatuskumppanuuden, laadun arvioinnin ja osaamisen kehittämisen periaatteita strategian toteuttajana. (Helsingin kaupunki 2007.)

Varhaiskasvatusta tarkastellaan siis useampana osana, jotka yhdessä muodostavat lapsen kasvatuksen kokonaisuuden. Hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus toteuttaa lapsen oikeutta oppimiseen ja hyvinvointiin. Tähän kokonaisuuteen lukeutuu myös esiopetus. Huomion keskipisteessä on lapselle ominainen tapa toimia, leikkiä, liikkua, ilmaista ja tutkia. Kasvattajan rooli lapsuuden tukemisessa on rikastuttaa sisällöllisesti lapsen maailmaa ja huolehtia päivähoidon toiminnan tavoitteellisuudesta. Lasten toiminta ja siihen vaikuttaminen organisoidaan vuorovaikutteisena prosessina, johon liittyvät osaltaan niin lapset, kasvattajat kuin vanhemmatkin. Kasvatuskumppanuudella pyritään tukemaan vanhempien oikeutta osallisuuteen varhaiskasvatuksessa ja sen keskeisimpiä toimintoja on lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja sen jatkuva yhteinen reflektointi. (Helsingin kaupunki 2007.)

Varhaiskasvatussuunnitelmaan sisältyy myös lapsen yksilökohtaisen tukemisen suunnitelma. Helsingin varhaiskasvatuksessa lapsen tukeminen kohdentuu kunkin lapsen kohdalla yksilöllisesti havaittuihin ja dokumentoituihin tarpeisiin. Maahanmuuttajataustaisilla lapsilla erityistä huomiota kiinnitetään sekä lapsen oman identiteetin vahvistamiseen että suomen kielen tukemiseen. Arviointi, itse-reflektio ja ammatillisen osaamisen kehittäminen sekä tukeminen ovat jokaisen

varhaiskasvatuksen toimipisteen jatkuvana tehtävänä. (Helsingin kaupunki 2007.)

2.2 Päivähoitoa ohjaavat lait ja lasten oikeudet

Laki lasten päivähoidosta 2§ 25.3.1983/304 määrittelee päivähoidon tavoitteeksi päivähoidossa olevien lasten kotien kasvatustehtävän tukemisen sekä lapsen tasapainoisen kehityksen edistämisen. Päivähoidon tulee osaltaan tarjota jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisan kasvuympäristön. Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti lapsen fyysistä, sosiaalista ja uskonnollista kasvua sekä eettisyyttä on edistettävä kulttuuriperinne huomioon ottaen. Uskonnollisessa kasvatuksessa on kunnioitettava lapsen vanhempien tai hooloojan vakaumusta ja toivetta.

YK:n lapsen oikeuksien julistus on osa Yhdistyneiden kansakuntien yleismaailmallista ihmisoikeusjulistusta, jossa mainitut vapaudet ja oikeudet koskevat kaikkia kansalaisia ihonväriin, rotuun, uskontoon tai sukupuoleen katsomatta. Julistus hyväksyttiin marraskuun 20. päivä vuonna 1959. Lapsen oikeuksien julistus sisältää kymmenen periaatetta, jotka pyrkivät turvaamaan jokaiselle lapselle onnellisen ja turvallisen lapsuuden. Näiden periaatteiden mukaan lapsen tulee saada erityistä suojelua ja hänelle tulee turvata edellytykset ruumiilliseen, henkiseen, moraaliseen, sielulliseen ja sosiaaliseen kehitykseen vapaissa ja ihmisarvon mukaisissa olosuhteissa. Hänen tulee saada nauttia sosiaalista turvaa ja hänellä tulee olla oikeus asianmukaiseen ravintoon, asumiseen sekä lääkintähuoltoon. Lapsi tarvitsee kehittyäkseen rakkautta ja ymmärrystä ja hänen tulee saada kasvaa ilmapiirissä, jossa saa tuntea hellyyttä sekä moraalista turvallisuutta. (Unicef 2010.)

Lapsella on oikeus saada koulutusta, joka edistää hänen yleissivistystään ja suo mahdollisuuden kehittää omia kykyjä sekä moraalista ja sosiaalista vastuuntuntoa. Lapsella tulee olla riittävät mahdollisuudet leikkiin ja virkistykseen ja häntä on suojeltava kaikilta laiminlyönneiltä, julmuudelta sekä väärinkäytöltä,

kasvattaen häntä ymmärrykseen, suvaitsevaisuuteen, ystävyyteen ja yleismaailmalliseen veljeyteen. (Unicef 2010.)

Vuonna 2009 vietettiin YK:n lasten oikeuksien sopimuksen kaksikymmentävuotis-juhlavuotta. Kansallisen juhlan teemana oli "Lapsilla on omat oikeudet". Kirkolle tämä juhlavuosi tarjosi mahdollisuuden tarkistella omaa toimintaansa lapsen oikeuksien sopimuksen valossa. Oikeuksien perussanomien voi soveltaen pelkistää:

Lapsella on oikeus tulla omana itsenään myös Jumalan kansan juhlaan. Hänellä on oikeus kokea olevansa odotettu ja tervetullut seurakuntaan, niin lasten ja nuorten omiin kuin seurakuntalaisten yhteisiin tilaisuuksiin. Lapsella on oikeus pyhään. (Virtanen 2009, 3.)

2.3 Päiväkoti Perttu kunnallisen päivähoidon toteuttajana

Päiväkoti Perttu on perustettu vuonna 1989. Ensisijaisesti se toimi tuolloin kehitysvammaisten päiväkotina, mutta ryhmien koostumus muuttui nopeasti. Tällä hetkellä Perttu on 75-paikkainen päiväkotikoti Pukimäki-Tapaninvainio-Suutarilapäivähoitoalueella. Päiväkodin lapset on jaettu ikäryhmittäin kolmeen ryhmään, jotka ovat 1–3-vuotiaiden ryhmä Kirsikkalaakso, 3–5-vuotiaille Huvikumpu ja Vaahteramäki sekä esikoululaisille Kissankulman esiopetusryhmä. (Päiväkoti Perttu 2009.)

Pertussa toimii 17 työntekijää, joista viisi on lastentarhanopettajia, seitsemän lastenohjaajia sekä kaksi päiväkotiapulaista. Heidän lisäksi päiväkodissa työskentelee kaksi keittäjää sekä ruokapalvelutyöntekijä. Päiväkodin johtaja Pirkko Hopeasaari toimii myös Päiväkoti Himmelin johtajana. Lisäksi Pertussa on vaihtelevasti opiskelijoita, työharjoittelijoita ja palkkatuettuja työntekijöitä. (Päiväkoti Perttu 2009.)

2.3.1 Varhaiskasvatussuunnitelma päiväkoti Pertussa

Päiväkoti Pertun varhaiskasvatussuunnitelma tiivistää Pertun toiminta-ajatuksen tavoitteeksi luoda viihtyisä ilmapiiri, jossa lapsi voi turvallisesti harjoitella sosiaalisia taitojaan yhdessä aikuisten ja toisten lasten kanssa. Leikki on arvokas ja tinkimätön osa päiväkodin arkea. Päiväkodin arvoiksi on varhaiskasvatussuunnitelmassa nostettu henkinen ja fyysinen turvallisuus, asiakaslähtöisyys sekä oikeudenmukaisuus. Näihin arvoihin päästään muun muassa päiväkodin toimintaympäristön, päivärytmin, aikuissuhteiden ja tilojen pysyvyyden turvaamisella, säännöllisellä yhteistyöllä vanhempien kanssa, sekä tasavertaisella, kunnioittavalla ja johdonmukaisella toiminnalla lasten, vanhempien ja työntekijöiden välillä. (Päiväkoti Perttu 2009.)

Päiväkoti Pertun varhaiskasvatussuunnitelmassa kasvatuskumppanuus määritellään vanhempien kanssa sovittujen ja kasvatuskeskusteluissa tarkennettujen käytäntöjen ja yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Vanhempien kanssa pyritään keskustelemaan lapsen päiväkotiarjesta päivittäin haun yhteydessä. Vähintään kerran toimintakaudessa järjestetään vanhempainillat jokaiselle ryhmälle. Koska kasvatuskumppanuuteen kuuluu olennaisena osana mahdollisimman sujuva ja onnistunut päivähoiton aloitus, on päiväkodin pienten ryhmän henkilökunta aloittanut kouluttautumisen, jossa keskitytään erityisesti tähän päivähoiton aloittamisen tukemiseen. Tarkoituksena on, että yksi tai kaksi työntekijää käy lapsen kotona tutustumassa lapseen ja perheeseen ennen päivähoiton aloitusta ja keskustelee perheen kanssa lapsesta saaden näin tärkeää tietoa lapsen luonteesta ja tavoista. Tällä tavoin myös lapsella on päiväkotiin tullessaan vastassaan jo valmiiksi tutut kasvot. Myös hoito- ja kasvatuskeskustelut on mahdollista järjestää lapsen kotona. (Päiväkoti Perttu 2009.)

2.3.2 Vanhempien tyytyväisyys päivähoitoon

Pääkaupunkiseudun kuntien päivähoiton asiakaskysely vuonna 2008 tuotti hyvän tuloksen päiväkotia Pertulle. Päivähoiton toimivuuden keskiarvo oli 4,17 asteikolla yhdestä viiteen. Yleisestikin Helsingin kunnalliseen päivähoitoon oltiin erittäin tyytyväisiä ja sen keskiarvo oli 4,25. Huonoimman arvostelun saivat päi-

vähoitopaikan internetsivut, jotka harvoin olivat ajan tasalla, mutta toisaalta vain 3 % vastanneista toivoi sen olevan ensisijaisesti käytettävä tiedonlähde. Viiden parhaiten menestyneiden asioiden joukkoon kuuluivat yleisen tyytyväisyyden lisäksi päivähoito- ja esiopetuspaikan sijainti, lapsen turvallisuudesta ja hyvinvoinnista huolehtiminen, toiminta- ja leikkimahdollisuuksien monipuolisuus sekä perheen kasvatusnäkemysten huomioon ottaminen ja henkilökunnan taito kuunnella ja keskustella. Kehitettävien asioiden listalle Helsingin alueella nousivat kärkeeseen lapsen turvallisuudesta ja hyvinvoinnista huolehtiminen, lapsen viihtyminen päivähoidossa sekä lapsen tiedonhalun ja oppimisen tukeminen. (Päiväkoti Perttu, 2009.)

Päiväkoti Pertussa vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä siihen miten paljon he ovat saaneet osallistua toimintaan. Nyt kun Helsingin, Espoon ja Vantaan päiväkodeissa ei enää kerätä rahaa vanhemmilta päivähoitomaksujen lisäksi, on päiväkodin puolelta ilmaistu huoli esimerkiksi retkien, uimakoulun, ksylitolipastilien ynnä muiden ”ylimääräisten” hankintojen loppumisesta. Päivittäinen keskustelu vanhempien ja henkilökunnan välillä on nostanut esiin vanhempien halun auttaa varainkeruussa, ettei esimerkiksi lasten hampaiden hoidosta tai uimakoulusta tarvitse päivähoidon piirissä luopua. (Päiväkoti Perttu 2009.)

2.3.3 Vanhempaintoimikunnat päiväkodeissa

Erilaisia vanhempaintoimikuntia on vuosia toiminut aktiivisesti keräten varoja ja järjestäen eri tapahtumia kouluissa. Nyt vanhemmat ovat aktivoituneet myös päiväkodeissa ja kehittävät innokkaasti yhteistyötä vanhempien ja päiväkodin kanssa. Varsinaista teorian tietoa vanhempaintoimikunnan perustamiseen ei löydy, mutta erittäin monen koulun ja päiväkodin vanhempaintoimikunnan sivustot löytyvät Internetistä. Toimikunnille on yleensä määritetty puheenjohtaja, rahastonhoitaja ja tilintarkastaja sekä työryhmä. Ensisijaisesti kaikki toimikunnat painottavat olevansa yhteistyön rakentajia ja toiminnan kehittäjiä. Aktiivisilla vanhemmillä on merkittävä rooli kaikkien vanhempien äänitorvena.

4 LAPSUUDEN TUKEMINEN

4.1 Lapsuus

Lapsuus on toistumaton ja ainutkertainen osa elämänkaarta, ollessaan täysin erilainen aika muihin elämänvaiheisiin verrattuna (Heikkilä & Luumi 2003, 10). Sitä pidetään haastavana mutta tärkeänä osana ihmisen elinkaarta. Se on haavoittuva inhimillisen kehityksen vaihe, jossa lapsen fyysiset ja emotionaaliset tarpeet on tyydytettävä. Tämä määrittää perustelun toiminnalle. Lapsikäsitteen painopisteitä ovat lasten mieltäminen ihmisiksi, heidän vahvuuksiensa ja osaamisensa osoittaminen, heidän tarpeensa tulla havaituksi, kunnioitetuksi ja osalliseksi sekä se, että lapsi pystyy vaikuttamaan omaan lapsuuteensa. (Forsberg 2006, 8–9.)

Lapsuus on vahvasti aikaan ja paikkaan sidonnainen sekä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen ilmiö. Lapsuus nähdään toisinaan liiankin helposti aikuisuuteen valmistautumisen vaiheena, ylimenokautena, jolloin yhteiskunnan tehokkuusvaatimukset ja tuottamisentarve tuodaan jo lapsuuteen. Tällöin lapsuus välineistetään, spontaani luovuus valjastetaan ja lapsuutta katsotaan oppimisen näkökulmasta. (Heikkilä & Luumi 2003, 11–12.)

Tulostavoitteellisuudestakin huolimatta lapset nähdään yhteiskunnassamme arvokkaina yksilöinä, joista huolehditaan ja joihin sijoitetaan huomattava määrä resursseja. Lainsäädäntö pyrkii takaamaan lapsille tasa-arvoiset elämän edellytykset vanhempien elämäntilanteesta huolimatta. Koulutus ja terveydenhuolto ovat ilmaisia ja erityistä hoitoa tai kasvatusta vaativille lapsille tarjotaan hoitotukia tai räätälöityjä palveluja. Lapsi ei ole vain tuleva veronmaksaja vaan arvokas ihminen sekä maamme kansalainen. (Kinnunen 2003, 18.)

4.2 Varhaiset vuorovaikutussuhteet

Varhaisilla kokemuksilla ja lapsuudella on kauaskantoinen merkitys ihmisen myöhempään elämään. Tämän ovat psykoanalyytikot havainneet ensimmäisek-

si ja teoria lapsen kiinnittymisestä ja kiintymisestä hoivaajaansa on ollut avainasemassa jo pitkään pohdittaessa lapsuuden merkitystä aivojen kehitykseen ja psyykeeseen. Tieteellisesti lapsen psyykkistä kehitystä on tutkittu tai siitä on oltu kiinnostuneita vasta noin sadan vuoden ajan. Ilman tieteellistä tutkimustakin on sanomatta selvää, että lapsi tarvitsee vaalimista ja hoivaa. Varhaiset vuorovaikutuskokemukset ovat erittäin merkittäviä myöhemmän kehityksen kannalta. Tämän vuoksi päivähoidon merkitys kasvatuskumppanina on suuri. Jo ennen kuin lapsi kykenee ilmaisemaan sanoin halujaan tai huoliaan, on kasvattajan vuorovaikutuksella ja läsnäololla suuri merkitys. Ensin on tunne ja sitten tulee äly. Jotta lapsi oppii ymmärtämään tunnetilojaan, on aikuisen ohjattava häntä tunnistamaan niitä sekä opetettava keinoja niistä selviämiseen. (Sinkkonen 2006, 9 - 10.)

Lapsen tiedollista kehitystä tuettaessa aikuinen neuvoo ja opastaa lasta toimimaan tasonsa mukaan ja haastaa häntä tarvittaessa omaa tasoaan edemmäs. Kasvattaja tietoisesti virittää lapsen toimintaympäristöä sellaiseksi, että lapsi automaattisesti aktivoituu oppimaan ja kasvamaan. Vuorovaikutus muiden kanssa opastaa lasta tulemaan toimeen elämässään myöhemmällä iällä. Aikuisen toimii aluksi lapsen leikkikumppanina, lukee, loruilee ja laulelee. Myöhemmässä vaiheessa lapsi käyttää näitä oppimiaan ja mallintamiaan vuorovaikutustaitoja muiden lasten kanssa toimiessaan. (Sinkkonen 2006, 116- 117.). Päiväkotiympäristössä nämä toimintamuodot ovat osa päiväkodin arkea ja henkilökunnan ammattiosaamista.

4.3 Lapsilähtöisyys

Lapsilähtöisyys ja lapset ovat olleet kiinnostavia aiheita viime vuosina sosiaalityön kentällä. 1990-luvun laman jälkeen sosiaaliala on muotoutunut uudestaan, lasten ja nuorten pahoinvoinnin lisääntymisen myötä. Varhainen puuttuminen ongelmiin jo ennen ongelmien syntymistä on ollut merkittävä ja puhuttava muutos. (Forsberg, Ritala-Koskinen & Törrönen 2006, 5.)

Kiinnostus lapsilähtöisyyteen ei ole pelkästään vain sosiaalityötä koskeva asia. Kysymys on suuremmasta ja laajemmasta kulttuurisesta ilmiöstä, yksilöitymisen

prosessista, jossa aluksi orjat, sittemmin naiset ja erilaiset vähemmistö- ja marginaaliryhmät ovat saaneet yksilöllisiä ja viiteryhmäänsä liittyviä oikeuksia. Yleensä lasta asiakkaana käsitellään yksilönä, mutta tavallisimmin kuitenkin laajemman kontekstin, kuten vanhempien, perheen, koulun ja päiväkodin tai kunnan kautta. (Forsberg ym. 2006, 6–7.)

Uusi lapsitutkimus, joka alkoi sosiologisena lapsuustutkimuksena, on kehittynyt siihen pisteeseen, että painopiste on ongelmalähtöisestä ja perhekeskeisestä lapsitutkimuksesta edennyt lapsiin yksilöinä ja toimijoina sekä lapsuuden avaamiseen sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta mutta tarkoitus on myös moninaistaa lapsuuskäsitystä (Forsberg ym. 2006, 8).

Varhaiskasvatus on vuorovaikutusta, joka tapahtuu pienen lapsen eri elämänpiireissä. Sen tarkoituksena on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista mahdollisimman tasapainoisesti ja monimuotoisesti. Kunnat ja erilaiset yksityiset palveluntuottajat tuottavat varhaiskasvatuspalveluita. Varhaiskasvatus on Suomessa yhteiskunnan järjestämää, valvomaa ja tukemaa ja se koostuu hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta kokonaisuutena. (Stakes 2009.)

4.4 Perhe yhteiskunnan yksikkönä

Vanhemmuus on vaativaa. Yhteiskuntamme ei edelleenkään aina arvosta ja tue vanhemmuutta riittävästi. Se ihannoit tulosta, hyötyä ja tuottavuutta ja lapset sekä vanhuksat koetaan usein kansan taakaksi vaikka lapsissa ja perheissä on yhteiskuntamme tulevaisuus. (Heikkilä & Luumi 2003, 14.) Vanhemmuus on muuttunut rajusti 2000-luvulle. Avioerot ovat lisääntyneet sekä perhemallit muuttuneet niin paljon, että sosiaaliset verkostot ovat heikentyneet. Tähän on vaikuttanut myös vanhempien työorientaation voimistuminen. Kaikilla ei ole lähellä tukijoukkoja, joilta saada tarvittaessa apu. Kuitenkin perhe on se ”pesä”, jossa lapsella tulisi olla turvallinen olo sekä hyvinä että huonoina päivinä. Vanhemmilla tai muilla lähiaikuisilla on vastuu perheen ilmapiiristä. Puhutut sanat ovat vain osa todellisuutta, tunteet ja perheen ilmapiiri välittyvät lapsen tietoisuuteen puhumattakin. Tietoinen vanhemmuus on ”allekirjoitettua vanhemmuutta” (Kinnula 2006, 5).

Perhepsykologian tutkimuksissa keskitytään perheeseen systeeminä. Se puhuu perheestä mikro- (meso-, ekso-) ja makrosysteemitasolla. Mikro- ja mesosysteemeissä ovat koti, perhe ja ikätoverit. Päiväkoti asettuu perhepsykologiassa makrosysteemiin. (Rönkä & Kinnunen 2002, 4–5.) Bronfenbrennerin (1979) teoria lapsen kehityksestä (ekologinen teoria) perustuu ajatukselle, että ympäristö kasvattaa lasta. Kehitys on hänen mukaansa vuorovaikutuksesta lähtevää, koko elämänpituista kasvua ja kehitystä. Bronfenbrenner tutkii lasta ja ympäristöä mikro-, meso-, ekso- ja makrosysteemin tasolla. Tarkasteltaessa kasvatuskumppanuutta ja sitä määritteleviä asetuksia, kuten päivähoitolakia sekä varhaiskasvatussuunnitelmaa, asettuu päiväkotieksotasolle, kun sitä tarkastellaan lasta kasvattavien työntekijöiden näkökulmasta. Tällöin makrotasolla ovat päivähoitoa ohjaavat valtakunnalliset asiakirjat, kulttuuri sekä politiikka. (Leino 2006, 9–11.) Kun halutaan tutkia ympäristön vaikutusta tehokkaasti ja kehittävästi systeemiin (lapsi/perhe), voidaan tarkastella eri vuorovaikutussuhteita eri systeemien (mikro-makro) välillä sekä parantaa sen perusteella kommunikaatiota, osallisuutta ja tietoa toisista ympäristöistä sekä niiden toiminnasta (Leino 2006, 12).

Päiväkodin merkitys vanhempien ja lasten tukimuotona on erityisen suuri nyky-yhteiskunnassa. Lastensuojelulaki määrittää päivähoiton tavoitteeksi päivähoitossa olevien lasten kotien tukemisen näiden kasvatustehtävässä sekä lapsen tasapainoisen kehityksen edistämisen yhdessä kotien kanssa. Tämä on lähtökohtana vanhempien kanssa tehtävälle yhteistyölle ja kasvatuskumppanuudelle. (Laki lasten päivähoitosta 304/1973, 2a§.) Kuntasektorilla päivähoito on osa suurempaa lasten ja nuorten kasvua tukevaa palveluketjua. Päivähoidon lisäksi palveluista ovat perheille tärkeitä esimerkiksi perheneuvolat sekä lastensuojelu ja myöhemmässä vaiheessa monimuotoinen nuorisotyö. (Mattila 2010, 19–20.)

5 KASVATUSKUMPPANUUS

5.1 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuus pohjautuu asiakaslähtöiselle työlle, joka konkretisoituu ensimmäisen kerran, kun perhe lähtee kartoittamaan päivähoitopalvelujen saatavuutta ja laatua. Itse päiväkodin arjessa asiakaslähtöisyys näyttäytyy niissä toimintamodoissa, joilla kasvatusyhteistyö päiväkodin ja kodin välille on järjestetty. Vanhempien osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet palvelujen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa on nostettu päivähoidon keskeisimmiksi laatu-tavoitteiksi. (Pukari 2006.)

Vanhemmat ja varhaiskasvatushenkilökunta päivähoitossa ovat tietoisesti sitoutuneet kasvattamaan ja tukemaan lapsen oppimista ja kehitystä yhdessä. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja henkilökunta ovat tasavertaisia toisiinsa nähden, mutta ovat asiantuntijoita lapsen kohdalla eri asioissa. Kasvatuskumppanuudessa keskenään olevien lapselle läheisten aikuisten yhteistyö kannattelee lapsen elämää kodin ja päivähoiton kasvuympäristöissä. (Stakes 2009.)

Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta varhaiskasvatuksen kehittämisen näkökulmasta, ammatillisena vuorovaikutuksena, päivähoiton ja kodin jaettuna kasvatustehtävänä, lapsen ja vanhemman suhteen kannatteluna, vanhempien osallisuutena, kasvattajan kasvatustietoisuutena sekä kasvattajan tunnevuorovaikutuksena. Kasvattajan empaattinen suhtautuminen vanhempaan ja lapseen on tärkeässä asemassa kasvatuskumppanuuden toimivuuden kannalta. (Kaske-la & Kekkonen 2006, 17–31.)

5.2 Kasvatuskumppanuuden tarkoitus ja tavoitteet

Päivähoiton ja perheiden välinen kasvatuskumppanuus on yhteistyötä lapsen hyväksi. Yhteisöllisyys kodin ja päiväkodin välillä ilmenee yleensä erilaisten tapahtumien ja arjen kohtaamisten kautta. On tärkeää, että vanhemmat voivat

kokea olevansa itsekkin tervetulleita päiväkotiin. (Kaskela & Kronqvist 2000.) Päiväkoti on avoin kaikille vanhemmille. Periaatteessa sinne voi tulla tutustumaan milloin vain, muutenkin kuin lasta päiväkotiin tutustuttaessa, mutta erikseen sovittaessa vierailun lähtökohdat ovat paremmat ja henkilökunta on paremmin orientoitunut ja valmistautunut vierailuun.

Kun lapsi aloittaa päivähoidon käydään lapsen ja vanhemman kanssa rauhassa tutustumassa päiväkotiin. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että vanhempi on mukana päiväkodissa muutamana päivänä aluksi ja samalla myös vanhempi saa paremman käsityksen lasta ohjaavista kasvattajista sekä päiväkodin rytmistä ja arvoista. Tätä voidaan kutsua alustavaksi tutustumiseksi. Tämän jälkeen seuraa pehmeä lasku ryhmätoimintaan. Kun lapsi on aloittanut päivähoidon, käydään päivittäin henkilökohtaisia keskusteluja sekä ajoittain kasvatuskeskusteluja, yleensä kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Muita yhteistyömuotoja ovat vanhempainillat, teemaillat tai viikot, yhteiset tapahtumat, vanhemmat mukana lapsiryhmän toiminnassa, vanhempien osallistuminen kasvattajayhteisön toimintaan, vanhempien keskusteluryhmät, omahoitajan vierailu lapsen kotona ja perhekahvilat tai porttikahvit sekä monet muut yhteistyön muodot. (Marttila 2008.)

Vanhemmalle on tärkeää saada kuulla lapsensa tapahtumat päivän ajalta ja puhua lapsensa tunteista, kokemuksista sekä kasvatuksesta päiväkodissa päivittäin. Nukkumis- ja syömistietojen lisäksi vanhemmat haluavat erityisesti tietää sen, miten kasvattaja on nähnyt juuri hänen lapsensa tänään (Kaskela & Kronqvist 2007, 23). Vanhemman vastuu lapsesta on kotona ja päiväkodissa vastuu on sen kasvatushenkilökunnalla. Tämän vuoksi on tärkeää, että on asetettu päivähoidolle yhteiset tavoitteet vanhemman ja kasvattajan välille. Vanhemmille on tärkeää tietää, että lapsi on hyvissä käsissä sillä välin kun vanhempi itse ei voi lasta hoitaa. Lapsen käytös on monesti erilaista kotona ja päiväkodissa, jolloin vanhempien ja kasvatushenkilöstön hyvä vuorovaikutus takaa sen, että lapsen kaksi kasvupaikkaa muodostavat lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista eheyttä vahvistavan kokonaisuuden. (Stakes 2009.)

Työntekijän jatkuvana haasteena on löytää vuorovaikutusta tukeva tapa toimia vanhemman kanssa, varsinkin tilanteissa jolloin vanhemman kanssa on joudut-

tu keskustelemaan paljon esimerkiksi lapsen käytöksestä tai muista ongelmista päivähoitossa tai vanhempi asettuu aina puolustuskannalle ennen kuin työntekijä on ehtinyt kertoa asiaansa loppuun. Sopivan suhteen löytyminen on tärkeää myös sen kannalta, että saa otteen myös lasta ympäröivästä perheestä. Tämän vuoksi esimerkiksi kotikäyntejä myös päivähoiton saralla olisi arvostettava enemmän. Se, että työntekijä käy perheen kotona, avaa jo itsessään erilaisen vuorovaikutustilanteen ja antaa paremman edellytyksen lapsen ja perheen tapojen ymmärtämiselle. Näin työntekijän on helpompi päästä omista ennakkokäsityksistään sekä oletuksistaan ja keskittyä asiaan paremmin perheen näkökulmasta ja lähtökohdista. (Kekkonen 2004, 93). Kekkonen näkee päiväkodin rajojen asettajana, eriävien kasvatuskäsitysten jännitekenttänä, vahinkotilanteiden selvittäjänä, lapsen hoitoratkaisujen kyseenalaistajana sekä perheen sisäisten jännitteiden purkajana. (Kekkonen 2004, 52–60.)

5.3 Kasvatuskumppanuuden periaatteet

Kasvatuskumppanuuden tärkeitä elementtejä ovat kuuleminen, kunnioitus, dialogisuus sekä luottamus. Vanhempaa kuunnellaan oikeasti ja häntä ja hänen kasvatustapojensa kunnioitetaan. Dialogin merkitys korostuu etenkin kun henkilökunta tai vanhemmat antavat palautetta toisilleen. Jos suhde on luottamuksellinen ja dialogi sujuvaa, keskustelu toimii mutkitta ja kasvatuskumppanuus vahvistuu. Tämä kuitenkin vaatii työntekijältä suunnitelmallisuutta kohdata vanhempi hänelle sopivalla tavalla ja hetkellä. Kasvatuskumppanuus on kirjattu valtakunnallisiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Vasu). (Stakes 2009.)

Stakes teetti vuonna 2007 valtakunnallisen Vaikuta vanhempi- nettikyselyn alle kolmivuotiaiden lasten vanhemmille, ja tarkoituksena oli kartoittaa vanhempien näkökulmia varhaiskasvatustalteen laadusta, sisällöstä ja kasvatustyöstä. Nettikyselyyn vastasi 3564 huoltajaa ja vastauksista nousi esille erityisesti vanhempien tarve keskustelutilaan. Vanhemmat siis odottavat yhteistyöltä enemmän kuuntelua, rehellisyyttä, sitoutuneisuutta ja kiireettömyyttä; selkeää aikaa ja paikkaa oman lapsen asioista keskustelemiseen työntekijän kanssa. (Kronqvist & Jokimies 2008.)

5.3.1 Kuuleminen

Kun vanhemmat ja kasvatushenkilökunta käyvät vuoropuhelua keskenään saa kuunteleminen ja kuuleminen keskeisen sijan dialogissa. Kuuleva osapuoli asettuu kuulemaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia sekä puhetta. On eläydyttävä keskusteluun niin että läsnäolo on täydellinen ja se näyttäytyy toiselle kiinnostuksena, empaattisuutena ja rehellisyytenä. Ilmapiirin on oltava turvallinen ja myönteinen ja sen luominen on kuuntelijan vastuulla. Siihen sisältyy halu olla aidosti läsnä, vaikka puheella olisi negatiivinen sävy. Tämä edellyttää kuuntelijalta kykyä sietää omia keskustelussa herääviä tunteitaan. Kaikki negatiivinen kuten kritisoiminen, syytteleminen tai erilaiset oletukset saattavat aiheuttaa sen etteivät osapuolet enää kuule toisiaan. On eheyttävää tulla kuulluksi ja siksi kuuleminen on kasvatuskumppanuuden kannalta keskeinen periaate. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

5.3.2 Kunnioitus

Ihminen haluaa olla hyväksytty juuri sellaisena kuin on, tämä luo haasteita kasvatuskumppanuuteen päiväkodeissa. Voi olla vaikeaa hyväksyä esimerkiksi erilaisten kulttuurien ja uskontojen mukanaan tuomia kasvatuseriaatteita tai ymmärtää perhekäsitteen monimuotoisuutta nyky-yhteiskunnassa tai muuten omista arvoista poikkeavia asioita ja tapoja. Kuuntelemisen ja vuoropuhelun kautta voidaan kuitenkin oppia tuntemaan ja hyväksymään myös erilaisuudet ja kasvattaa kunnioitus sen myötä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34–36.)

5.3.3 Luottamus

Molemminpuolinen luottamus rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen myötä ja pohjautuu niille tarinoille, joissa lapsi on keskiössä. Arkipäivän kokemukset, sattumukset ja pohdinnat lapsen päivän kulusta ovat niitä palasia, joista kokonaiskuva muodostuu. (Kaskela & Kronqvist 2007, 23.) Se miten kasvattaja esimerkiksi suhtautuu lapseen ja välittää tästä, vaikuttaa myös vanhemman kokemukseen kasvattajasta. Luottamuksen rakentuminen vaatii aikaa ja keskittymistä

kehittyäkseen. Luottamuksellisen ilmapiirin luominen on yksi kasvatuskumppanuuden suurimmista tavoitteista ja haasteista, koska ihmiset kehittyvät eri tahtiin. Aikuiset kasvavat samalla kun kasvattavat lasta ja tämä vahvistaa luottamusta entisestään. Pulmallisissa tilanteissa luottamus vaatii enemmän aikaa kehittyäkseen kuin normaalin arjen tilanteissa, mutta rehellisyys kannattaa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36–37.)

5.3.4 Dialogi

Dialogisuus on taito. Se on taito keskustella niin, ettei valita puolia vaan keskitytään asian ytimeen. Tämä voi olla hankalaa vanhemmalle, koska on kyse hänen lapsestaan ja vanhempi asettuu helposti puolustuskannalle. Kasvatushenkilökunnan voi olla myös vaikeaa suhtautua tilanteeseen jos vanhempi puolustautuu, kasvattaja itsekin voi joutua puolustuskannalle. Keskusteleminen tällaisessakin tilanteessa auttaa pääsemään asiassa eteenpäin. Dialoginen kasvatuskumppanuus vaatii kasvattajalta, että hän on sinut itsensä kanssa. Hänen on tunnettava omat ajatuksensa, kokemuksensa ja tunteensa, erotettava mikä on hänen omaa elämäntarinaansa ja mikä asiakkaan sekä tiedollisella että emotionaalisisella tasolla. Tämä auttaa hyväksymään asiakkaan sellaisiakin tarinoita, jotka ovat kasvattajan näkökulmasta väärin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38 – 40.)

5.3.5 Kasvatuskumppanuuden periaatteet päiväkotia Pertussa

Päiväkotia Pertun johtaja Pirkko Hopeasaari (2010) kommentoi lyhyesti edellä mainittujen kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutumista päiväkodissa. Hopeasaari kertoo, että nämä neljä pääperiaatetta, kunnioitus, kuuleminen, luottamus ja dialogi ovat asioita jotka elävät päiväkodin arjessa päivittäin. Yhteisissä palavereissa ja kehityspäivillä työntekijöiden kanssa keskustellaan näistä asioista ja pyritään löytämään mahdollisimman yhtenevää ja toimivaa näkemystä, kuinka toteuttaa kasvatuskumppanuutta päiväkodissa.

Hopeasaaren (2010) mukaan:

Eri ihmiset ovat selkeästi eri vaiheessa kussakin asiassa, joten sen vuoksi yhteinen keskusteluaika on äärimmäisen tärkeää, sillä silloin voimme peilata omia ajatuksiamme, näkemyksiämme toistemme vastaaviin, ja näin pikku hiljaa löytyy yhteinen ymmärrys. (Hopeasaari 2010.)

Asiat ja ajatukset siis elävät ja kehittyvät jatkuvasti, ihmiset ovat motivoituneita käsittelemään kasvatuskumppanuutta ja sopeuttamaan toimintaansa yhteisen näkemyksen mukaiseksi. (Hopeasaari 2010.)

5.4 Kasvatus yhteisöllisenä haasteena Siltämäessä

Päiväkoti Pertussa tehdään yhteistyötä lähikoulujen ja muiden Siltämäen palveluiden kanssa. Myös seurakunnan kanssa tehdään yhteistyötä niiden lasten kanssa, joiden uskonto sen sallii. Uimahalli ja leikkipuistojen tapahtumat ovat olleet viime vuosina osa lasten viriketoimintaa päiväkoti Pertussa. Kouluun tehdään tutustumiskäyntejä sekä Kasvun kansio siirtyy osittain päiväkodista kouluun lapsen mukana. Sen avulla lapsi esitellään muille ja se antaa opettajille hyvän käsityksen muun muassa lapsen persoonasta, taidoista ja kehitysvaiheista. Vanhempia motivoidaan koulun toimintaan ja yhteyteen mukaan jo ennen koulun alkua, esimerkiksi Koko kylä kasvattaa -yhteistyöhankkeen avulla. (Päiväkoti Perttu 2009.)

6 USKONTOKASVATUS YHTEISTYÖNÄ PÄIVÄHOIDOSSA

6.1 Uskontokasvatus päivähoitossa

Kristillinen kasvatus päiväkodissa ja kouluissa on ollut puheen ja kritiikin aiheena joidenkin vuosien ajan. Julkisessa keskustelussa on noussut esiin pohdinta siitä, tarvitaanko uskontokasvatusta vapaassa ja yksilökeskeisessä yhteiskunnassa. Maahanmuuttajien määrä lisääntyy jatkuvasti ja uskonnonvapaus osataan vähentää kristittyjen osuutta päivähoitossakin. Ajatuksen taustalla on käsitys siitä, että uskonto on ensisijaisesti yksi maailmankatsomus ja yksilön valinta, ei siis yleisesti käytettävä opetusmalli. (Merenlahti 2010, 6–7.)

Eurooppalaista uskonnollisuutta tutkittaessa on huomattu, etteivät ihmiset panosta kovinkaan paljon uskonnollisen katsomuksensa sisällön määrittelyyn. Uskonnon määrittely maailmankatsomukseksi on myös perin eurooppalainen käsitys, joka pitkälti johtaa juurensa valistuksen perinteeseen. Uskonnon muut kuin katsomukselliset piirteet ovat taas ainakin osittain sellaisia, joihin yksilöllä itsellään ei ole valinnanvaraa. Kulttuuri, perinteet, muistot ja elämykset ovat merkittävässä osassa määrittelemässä sitä ympäristöä ja mallia, jonka ihminen uskonnosta saa. (Merenlahti 2010, 7.)

Vaikka on todettu, että uskonnollisuus on ihmisajalle tyypillinen piirre, sen ilmenemismuodot vaihtelevat suuresti. Uskonnolliset valmiudet, suuntaan tai toiseen, määrittyvät ja kehittyvät muun yksilönkehityksen myötä, riippuen siitä, millaista tukea ja ohjausta ihminen saa kasvatuksen ja ympäristön kautta. Tämän tiedon mukaan ihmisen kokonaisvaltainen uskonnollisuus ei ole seurausta ihmisen omista valinnoista vaan hänen perimistään valmiuksista ja virikkeistä ottaa vastaan uskonnollisia näkemyksiä. (Merenlahti 2010,7.)

Edellä mainittujen seikkojen valossa seurakunnissa on noustu pohtimaan syvästi uskontokasvatuksen merkitystä päivähoitossa. Nykyisessä yhteiskunnassa toimivien yhteistyömuotojen löytäminen on haasteellista, muttei mahdotonta. Kysymyksiä ja haasteita on paljon. Millä resursseilla uskontokasvatusta voidaan ja pitäisi tehdä, millaisia uusia rooleja seurakunnan tulisi ottaa lunastaakseen

paikkansa edelleen varhaiskasvatuksessa? Päivähoito tarjoaa kuitenkin ympäristönä mitä parhaan tilaisuuden uskontokasvatukselle, dialogille ja vuorovaikutukselle, joten seurakunnan asemaa varhaiskasvatustyössä ei tulisi aliarvioida. (Kangasmaa 2006, 26.)

Seurakunnan tehtävä lasten uskontokasvatuksessa ei rajoitu ainoastaan lapseen, vaan osansa siitä saavat myös vanhemmat ja työntekijät. Aikuisille pyritään tarjoamaan tilaa pohtia omia arvojaan, joita haluavat siirtää lapsille. Heidän mahdollista epäröintiään uskontokasvatuksen luovallisuudesta vähennetään puhumalla hengellisen elämän vaalimisesta perusoikeutena ja positiivista kasvatuskumppanuutta tavoitellaan vanhemmuuden tukemisen kautta, niin keveiden kuin vaikeidenkin asioiden parissa. (Kirkkohallitus 2009.)

Varhaiskasvatussuunnitelman (VASU) perusteet sisältävät näkemyksen kokonaisvaltaisesta kasvatuksesta, lukuun ottaen uskonnollis-katsomuksellisen orientaation, joka on tasavertainen muiden orientaatioiden kanssa. Toteutusmenetelmätkin ovat samat, kuin muussa kasvatuksessa: tutkiminen, leikkiminen, liikkuminen, ilmaisu ja kokeminen. (Kirkkohallitus 2010.)

Varhaiskasvatussuunnitelman uskontokasvatus mahdollistaa lapselle pyhän läsnäolon kokemisen, hiljaisuuden kuulemisen ja tilaisuuden kysellä ja ihmetellä uskontoon liittyviä kysymyksiä. Parhaimmillaan päivähoiton uskontokasvatus tukee lapsen luontaista herkkyyttä ja kiinnostusta olemassaolon kysymyksiä kohtaan. (Kirkkohallitus 2010.) Koska yhtenäistetty varhaiskasvatussuunnitelma määrittelee kasvatusvastuun laillisesti päivähoiton henkilökunnan vastuulle, on rohkaistava työntekijöitä ottamaan vastuuta myös uskonnollisesta kasvatuksesta. Erään mahdollisuuden nostaa esille Tiina Kangasmaa (2006) Pikkuväkiliedessä, artikkelillaan Uskontokasvatus puhuttaa - mihin suuntaan matka jatkuu? Hänen mukaansa seurakunta voisi löytää oman roolinsa varhaiskasvatuksessa mentorin osassa. Tällöin käytäisiin avointa vuoropuhelua ja pohdintaa varhaiskasvattajien kanssa uskonnosta, pyrkien syvälliseen ja pitkäkestoiseen yhteistyöhön heidän kanssaan. Kasvattajan ei tarvitse tietää eikä osata kaikkea. Lapsi haastaa kasvattajansa kasvuprosessiin. (Palo-Virtanen 2006, 2.) Kasvattajien kanssa lähdettäisiin siis löytöretkelle, jossa jokainen saa kysyä, haastaa ja oivaltaa uskontoa luottamuksellisesti. Näin ollen kasvatushenkilökunta voisi

itse toimia uskontokasvattajan roolissa. (Kangasmaa 2006, 26–27; Kirkkohallitus 2010.)

Tällaisen uuden ja syväluotaavan työmuodon lisäksi kirkon ovien on yhä oltava avoinna päiväkodille. Kirkkovierailut, kotikirkkopolut, joul- ja pääsiäispolut, lauluhetket ja retket ovat kaikki hyviä yhteisen kokemisen ja tekemisen muotoja, joista seurakuntayhteys rakentuu ja vahvistuu. (Kangasmaa 2006, 27.)

6.2 Uskontokasvatus päiväkotiki Pertussa

Päiväkotiki Pertussa uskontokasvatus on jokaisen työntekijän vastuulla. Uskonnollisia tapahtumia on pääasiassa kaksi, pääsiäinen ja joulu. Tällöin keskustellaan enemmän juhlapyhien uskonnollisesta merkityksestä, käydään kirkossa tai kutsutaan seurakunnasta pappi pitämään hartautta tai esimerkiksi uskonnollista lauluhetkeä, jolloin harjoitellaan kirkossa laulettavia virsiä ja hengellisiä lauluja. Eri uskontokuntaan kuuluville järjestetään tämän ajaksi muuta ohjelmaa, jos he eivät saa osallistua tai tutustua evankelisluterilaisen seurakunnan toimintaan. (Lahdenperä 2010.)

Tällä hetkellä päiväkodissa ollaan tyytyväisiä seurakunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön eikä toiveita muista uskonnollisista toimintatuokioista ole herännyt. Eri uskonnoista ja kulttuureista keskustellaan avoimesti ja niihin kuuluvat saavat esitellä musiikkiaan, tavaroitaan tai vaatteitaan, jotka ovat omalle kulttuurille ominaisia. Tähän on järjestetty mahdollisuus esimerkiksi kulttuuriviikolla, jota vietetään 15.3.–19.3.2010 välisenä aikana. (Lahdenperä 2010; Helsingin kaupunki 2009.)

6.3 Uskontokasvatus ja vanhempain-toimikunta

Koska uskontokasvatuksella on merkittävä rooli lapsen päivähoitossa ja kasvatuksessa, on sillä siis myös osansa kasvatuskumppanuudessa ja vanhempain-toimikunnan toiminnassa. Päiväkotiki on eri kulttuurien ja uskontojen ”sulatusuuni”, ja avoin keskustelu sekä uskontoihin tutustuminen eivät voi jäädä vain las-

ten ja työntekijöiden väliseksi toiminnaksi. Vanhemmat oppivat uskontokasvatuksen myötä tutkimaan ja ymmärtämään oman uskonnon lisäksi myös muita uskontoja ja kulttuureja.

Vanhempaintoimikunta, joka osaltaan on rakentamassa avoimempaa dialogia kasvatuskumppanuuteen, voi toimia välikappaleena kirkon, päiväkodin sekä perheiden välillä. Se voi rakentaa ja mahdollistaa sellaisia yhteistyön muotoja, joihin pelkästään päivähoiton resurssit eivät riittäisi. Usein unohdetaan suuri osa seurakunnan tarjoamista palveluista ja mahdollisuuksista ja keskitytään ainoastaan kirkossa käyntiin pari kertaa vuoden aikana tai ”pakollisiin” seurakunnan aamunavauksiin. Kuitenkin seurakunnista löytyy lapsi- ja perhetyöntekijöitä sekä diakoneja ja pappeja, joiden toimenkuvaan kuuluu parisuhde-, perhe-, sekä kasvatustyö. Heillä voi olla paljon annettavaa kasvattajille, luentojen muodossa tai kysymyksiin vastaajina tilaisuuksissa, joita vanhempaintoimikunta voi kasvatuksen ja vanhemmuuden tueksi järjestää.

7 TYÖSKENTELYN TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tavoitteena oli vanhempaintoimikunnan perustaminen ja toiminnan vetäminen sekä kehittäminen päiväkodin Pertussa. Tavoitteena oli aktivoita vanhempia osallistumaan päiväkodin tapahtumiin ja toimintaan ja pyrkiä sitä kautta parantamaan myös päiväkodin ja kodin välistä kasvatuskumppanuutta. Tarkoituksena oli löytää päiväkodille, vanhemmille, työntekijöille sekä lapsille uusia erilaisia menetelmiä ja tapoja toteuttaa kasvatuskumppanuutta vanhempaintoimikunnan avustuksella. Vanhempaintoimikunnan avulla päiväkodille voidaan kerätä myös varoja yhteisten tapahtumien toteutukseen jatkossakin. Kohderymänä opinnäytetyössämme ovat olleet päiväkodin henkilökunta ja lapset sekä heidän vanhempansa. Lisäksi olemme halunneet tuottaa produktina esitteen vanhempaintoimikunnasta päiväkodille. Siitä löytyvät toimikunnan tärkeimmät tiedot ja osallistumismahdollisuudet sekä vanhemmille että työntekijöille.

Päiväkoti Pertussa on haasteena motivoida vanhempia päiväkodin ja vanhempien yhteiseen toimintaan ja tämä asettaa haasteita myös vanhempaintoimikunnan toiminnalle. Ajatus vanhempaintoimikunnan perustamisesta lähti päiväkodin työntekijöiden puolelta ja perustimme sen helmikuussa 2009. Aktiivisten vanhempien, päiväkodin työntekijän sekä johtajan kanssa ideoimme erilaisia varainkeruumenetelmiä sekä mahdollisia järjestettäviä tapahtumia, joita olemme vuoden 2009 aikana toteuttaneet.

8 VANHEMPAINTOIMIKUNTA PÄIVÄKOTI PERTUSSA

8.1 Vanhempaintoimikunnan merkitys päiväkodille

Vanhempaintoimikunta pystyy toiminnallaan paneutumaan syvemmin vanhempien uskomuksiin, käsityksiin ja odotuksiin päivähoidosta järjestämällä keskustelu- ja vertaistukiryhmiä. Vanhempaintoimikunnan on helpompi analysoida päiväkodin yhteistyö- ja kumppanuuskäytäntöjä sekä havainnoida kasvatuksen kulttuurista luonnetta ja sen ilmentymää kasvatusvuorovaikutuksessa. Myös lasten välistä vuorovaikutussuhdetta voidaan tutkia edellyttäen että lapset hyväksyvät legitiimeiksi vuorovaikuttajiksi. Haasteena on osallisuuden kulttuurin rakentaminen tiiviiksi osaksi päiväkodin arkea. (Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006 .)

8.2 Toiminnan käynnistäminen

Perustettaessa vanhempaintoimikuntaa Päiväkoti Perttuun helmikuussa 2009, oli otettava selville miten vanhempaintoimikuntaa käytännössä pyöritetään ja onko siihen olemassa jotain valmista kaavaa tai käytäntöä. Asiasta kysyttiin päiväkodin johtajalta Pirkko Hopeasaarelta, joka tiesi kertoa tämän hetkisen käytännön vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin henkilökunnan välisestä työnjaosta. Tämän lisäksi avainasemassa oli päiväkotia Himmelin vanhempaintoimikunnan edustaja, jonka kutsuimme päiväkodille kertomaan heidän toimikunnastaan, toiminnastaan ja huomioitavista asioista. Saimme kattavan kuvauksen siitä millaista vanhempaintoimikunnan toiminta parhaimmillaan voi olla, millaisilla toimintamuodoilla kannattaa aloittaa sekä miten vanhempia voisi motivoida mukaan toimintaan. Lisäksi selvisi, että henkilökunta saa auttaa toiminnassa, mutta ei saa vastaanottaa rahaa, esimerkiksi myyjäistoiminnassa. Työntekijät eivät myöskään saisi käyttää työaikaansa toimikunnan asioiden hoitamiseen. Periaatteessa vanhempaintoimikunta toimii pelkästään vanhempien toimesta ja he hankkivat rahat toiminnan toteuttamiseksi, suunnittelevat tapahtumat ja sopivat niistä ajoissa päiväkodin kanssa (Voutilainen & Järvenkallas 2008).

Vanhempaintoimikunnan omaisuus ja tavarat pidetään erillään päiväkodin tavaroista. Päiväkodin tiloja saa lainata, mutta materiaalihankinnat vanhempaintoimikunta tekee itse. Rahaliikenne ja kirjanpito on hyvä olla kaikkien vanhempien tarkistettavissa, joten jo perustamisvaiheessa tulee toimikunnalle määrätä taloudenhoitaja ja tilintarkastaja. Puheenjohtaja voidaan valita kokoukskohtaisesti tai pidempiaikaisesti, mutta se ei ole välttämätöntä toimikunnan kannalta. On hyvä ottaa huomioon, että tapahtumissa, jotka on järjestetty päivähoidon toiminta-ajan ulkopuolella, vastuu lapsista on vanhemmilla. (Voutilainen & Järvenkallas 2008.)

Käynnistäessämme Pertun vanhempaintoimikunnan toimintaa kartoitimme aluksi vanhemmilta tavoitekyselyssä heidän toiveitaan toiminnasta; asioita, joihin he toivoisivat vanhempaintoimikunnan pureutuvan, heidän omia vahvuuksiinsa ja kiinnostuksen kohteitaan sekä osallistumishalukkuuttaan (LIITE 1). Saimme tavoitelomakkeita vain muutaman takaisin, joten olimme pitkälti omien ajatustemme sekä henkilökunnan toiveiden varassa toimintaa suunnitellessamme. Vanhemmat eivät olleet aluksi kovin motivoituneita auttamaan toimikunnan koostamisessa.

Aloitimme toiminnan muutaman vanhemman, päiväkodin johtajan, yhden työntekijän sekä meidän opiskelijoiden voimin. Vanhempaintoimikunnan perustamiskokouksessa aloitimme äänestämällä toimikunnalle puheenjohtajan sekä rahastonhoitajan. Sovimme myös tilin avaamisesta kilpailutettuumme mahdolliset pankit ja totesimme, että tarvitsemme tilintarkastajan, jotta rahastonhoito ei ole vain yhden ihmisen vastuulla ja eettisyys rahaliikenteessä saataisiin tyydyttäväksi. Päätimme perustaa myös sähköpostiringin, jotta viestiminen olisi helpompaa ja rinkiin olisi helppo lisätä innokkaat vanhemmat, jotka haluaisivat tietoa vanhempaintoimikunnan toiminnasta, vaikka eivät voisi aktiivisemmin nyt osallistuakaan.

8.2.1 Kokouskäytännöt

Ensimmäisen virallisen ja samalla perustamiskokouksen pidimme 5.2.2009 Per-tun tiloissa. Kokoukseen jaettiin kutsut ja tilaisuudesta tiedotettiin myös päivä-kodin ovissa. Sovimme jo alkuvaiheessa, että pidämme toimintamme mahdolli-simman epävirallisena, ettei meidän tarvitse noudattaa normaaleja kokouskäy-tänteitä, koska emme aio rekisteröityä yhdistykseksi. Puheenjohtajaksi valittu Katariina Lemmetti johti kokouksia jakaen puheenvuorot ja pitäen keskustelun raameissaan. Joka kerta valitsimme sihteerin, joka viestitti muille kokousmuisti-olla sähköpostitse kokouksessa sovituista asioista sekä tulevista tapahtumista ynnä muista tärkeistä asioista. Myös päiväkodin henkilökunta pysyi näin pa-remmin mukana toiminnassa, koska sähköpostit tavoittavat myös heidät. Esi-merkkinä tästä on liite 2. (LIITE 2.)

8.2.2 Varainkeruumenetelmät toiminnan käynnistämiseksi

Yhteisellä päätöksellä sovimme kokouksessa, että aloitamme toimintamme Kakkutukun herkkulaatikoilla, koska niihin ei tarvittu pääomaa etukäteen. Mak-suaikaa saisimme 30 päivää ja tilaukset toimitettaisiin suoraan päiväkodille. Tämä oli hyvä lähtökohta varojen keräämiselle. Aloitimme toiminnan kartoitta-malla määrät, joita vanhemmat pystyisivät myymään esimerkiksi työpaikoillaan. Sen jälkeen teimme tilauksen ja tilauksen saavuttua päiväkodille, vanhemmat saivat lastansa hakiessaan herkut mukaansa. Myyntituoton vanhemmat tilittivät suoraan vanhempaintoimikunnan tilille.

Kakkutukun myynnin lisäksi ideoimme muitakin varainkeruumenetelmiä. Pää-timme pitää keväällä vappuriehan, jossa myimme vappupalloja sekä vappu-herkkuja. Tämä oli ensimmäinen isompi tapahtuma, jonka järjestimme. Mietim-me etukäteen, että riehan jälkeen keräisimme palautteen vanhemmilta sekä päiväkodin henkilökunnalta, jotta osaisimme seuraavassa riehassa toimia pa-remmin ja tietäisimme, miten riehaan suhtauduttiin. Palautevastaukset on käsi-telty osiossa 9.

8.2.3 Sääntöjen luominen vanhempaintoimikunnalle

Varsinaisia sääntöjä toimikunnalle oli perustamisvaiheessa vaikea määrittää, sillä emme vielä tieneet, millaiseksi toimikunta ja sen toiminta muotoutuu. Sovimme, että mietimme sääntöjä vanhempaintoimikunnalle myöhemmässä vaiheessa, kun tiedämme paremmin millaista vanhempaintoimikunnan pyörittäminen on ja millaisia sääntöjä sen toiminta vaatii. Päätimme myös, että me opiskelijat teemme esitteen toimikunnasta päiväkodille ja vanhemmille, kun toiminta täyttää vuoden.

8.2.4 Yhteisten sääntöjen sopiminen päiväkodin kanssa

Päiväkodin kanssa sovimme erilaisista käytännöistä, kuten, että saamme keittää kahvia ja valmistella tarjoiluja päiväkodin keittiössä, kunhan se ei häiritse keittiöhenkilökunnan toimintaa ja keittiö on yhtä siisti kuin tullessakin. Päiväkodin henkilökunnan osallistuminen toimikuntaan oli ikävä kyllä lähes mahdotonta, koska he eivät saa ottaa vastaan rahaa, joten pyrimme keksimään muita keinoja, joilla halukkaat työntekijät pääsisivät mukaan. Näitä olivat esimerkiksi askarteiluillat, ilmaisella kahvipisteellä päivystäminen, mainosten tulostaminen ja jakaminen lasten lokeroihin ja niin edelleen. Sovimme myös henkilökunnan kanssa, että tapahtumiin työpanoksellaan osallistuvien vanhempien lapsia vaihdetaan riehon ja myyjäisten aikana. Tämä helpotti osaltaan vanhempien osallistumista toimintaan.

8.3 Tapahtumia vuoden ajalta

Vuonna 2009 järjestettiin useita isompia ja pienempiä tapahtumia. Vanhempaintoimikunta osallistui niiden rahoittamiseen sekä toteuttamiseen päiväkodin henkilökunnan kanssa. Tässä työssä kerromme tarkemmin muutamasta tapahtumasta ja niiden järjestämisestä. Tarkastelun alla ovat vappurieha, kevätretki, tulevaisuusverstaas-ilta sekä talvirieha. Muista tapahtumista viime vuonna mainittakoon syysmarkkinat, lasten ryhmähaastattelu sekä joulumyyjäiset. Aina en-

nen tapahtumia järjestettiin pienempimuotoisia kokouksia, joissa sovittiin työnjaosta sekä hankinnoista.

Vietä päivä päiväkodissa -teema on käynnissä kaiken aikaa päiväkotia Pertussa. Siinä vanhempia kutsutaan viettämään mahdollista vapaa- tai lomapäiväänsä päiväkotiin ja saamaan kokonaisvaltaista kuvaa päiväkodin arjesta ja käytännöistä. Kun päivän kuva on selkeämpi myös vanhemmalle, on helpompaa tarttua aiheisiin, joista haluaisi työntekijöiltä kysyä tai joihin toivoisi muutosta. Tämä tilaisuus on aktivoinut vuoden aikana muutamia vanhempia. Osallistujalista, josta oman päivänsä on voinut varata, löytyy liitteistä. (LIITE 5.)

Taulukko 1. Vanhempaintoimikunnan järjestämiä tapahtumia 2009- 2010.

Vanhempaintoimikunnan järjestämien tapahtumien aikataulua 2009-2010		
KUUKAUSI	TAPAHTUMA	PÄIVÄMÄÄRÄ
Tammikuu	Toiminnan aloittamisen suunnittelu	
Helmikuu	Toiminnan aloituskokous	5.2.2009
Maaliskuu	Kakkutukun herkkujen ennakkomyyntiä	
Huhtikuu	Vappuriehan järjestelyä	
Toukokuu	Vappurieha	30.4.2009
	Päiväkodin kevätretki	26.5.2009
Elokuu	Kakkutukkuun tilaus	
Syyskuu	Sadonkorjuu myyjäiset	
Lokakuu	Tulevaisuusverstaan valmistelua	
Marraskuu	Tulevaisuusverstaas	17.11.2009
Joulukuu	Joulumyyjäiset	
Tammikuu	Vuosikokous	1.2.2010
Helmikuu	Kokous talviriehasta	18.2.2010
Maaliskuu	Talvirieha	6.3.2010
Huhtikuu	Pääsiäismyyjäiset	1.4.2010
Toukokuu	Vappurieha	30.4.2010
Kesäkuu	Kevätretki	2.6.2010

8.3.1 Vappurieha

Vappuriehaa vietettiin vappuaattona iltapäivällä päiväkodin pihalla. Ennen riehaa tehtiin työnjako, paljon valmisteluja sekä ilmoitus ympäristöviranomaisille elintarvikemyynnistä. Vanhemmat olivat tilanneet etukäteen ilmapallot, jotka haettiin päiväkodille täytettyinä Etolasta. Vappuriehaan leivottiin myös erilaisia herkkuja, kuten munkkeja ja donitseja sekä kuivakakkuja. Elintarvikemyyntilain mukaan niissä tuli olla sisältöluettelo, jossa näkyi mitä aineksia leivonnaiset sisälsivät. Myynnissä oli myös Kakkutukun herkkulaatikoita. Pihalla oli kasvomaalausta, ilmainen kahvitarjoilu sekä jaossa esitteitä vanhempaintoimikunnasta vanhemmille. Päiväkodilla oli aikaisemmin päivällä ollut vappujuhla lapsille ja tämä rieha jatkoi juhlaa iltapäivälle asti. Vappurieha oli ensimmäinen isompi tapahtuma, jonka vanhempaintoimikunta järjesti ja tapahtuman jälkeen keräsimme palautelomakkeilla tietoa tapahtuman onnistumisesta, jotta seuraava tapahtuma onnistuisi vielä paremmin. Palautelomakkeet käsittelemme kohdassa 9.

Ongelmiakin ilmeni. Olimme järjestäneet ilmapallojen jakelun hieman hankalasti ja jouduimme muuttamaan jakelusysteemiä kesken riehan, mutta ilmapallot löysivät kuitenkin omistajansa ja ylimääräiset pallotkin saatiin myytyä. Opimme ensimmäisestä riehasta paljon ja seuraavaa vuotta varten tuli paljon toteuttamisen arvoisia ajatuksia ja ideoita.

8.3.2 Kevätretki

Seuraava isompi tapahtuma oli koko päiväkodin yhteinen kevätretki 26.5.2009, joka järjestettiin bussikuljetuksella Tuomarinkylän kartanoon muutaman kilometrin päähän päiväkodilta. Bussi lähti päiväkodilta puoli yhdeksän aikaan ja palasi takaisin noin kello 13. Kuljetus tehtiin kahdessa erässä; isommat päiväkotilapset lähtivät ensin ja palasivat viimeisellä vuorolla. Bussikuljetukseen saatiin lähialueen yksityinen kuljetusfirma tukihinnalla ja samalla saatiin yhteistyökumppani tuleviin retkiin. Tuomarinkylän kartanolla oli järjestetty hevoscärryajelua, talustratsastusta, pihaleikkejä sekä vierailu Lastenmuseossa. Kaiken päätteeksi oli vielä lounas nurmikolla auringon paisteessa. Odotellessamme kuljetusta takai-

sin päiväkodille, ehdimme isompien lasten kanssa tehdä vielä pienen kävelylenkin kauniissa Kartanoa ympäröivässä luonnossa.

8.3.3 Tulevaisuusverstas-ilta päiväkodissa

17.11.2009 vanhempaintoimikunta järjesti päiväkodilla tulevaisuusverstas-illan, jonka tavoitteena oli koota sekä työntekijät että lasten vanhemmat yhteen pohtimaan mahdollisia kasvatuskumppanuutta estäviä ongelmia päiväkodin arjessa ja löytää niihin konkreettisia parantamisehdotuksia ja ideoita. Illasta informoitiin ryhmien eteisissä ja ilmoitustaululla sekä jokaisen lapsen lokeroon jätetyllä kutsulla. (LIITE 3.)

Iltaan osallistui kaiken kaikkiaan kolme vanhempaa ja kolme työntekijää. Illan aluksi osallistujille oli tarjolla pientä purtavaa, jonka aikana Olarin seurakunnan diakoniatyöntekijä Saara Kerola puhui lapsen surusta, ja kuinka siitä tulisi puhua lapsen kanssa. Noin 45 minuutin luento sai paljon kiitosta kuulijoilta ja innosti omakohtaisten kokemusten jakamiseen ja keskusteluun.

Itse tulevaisuusverstas aloitettiin kertomalla verstaan kaavasta ja kulusta sekä sen tavoitteista. Jokainen osallistuja sai kolme paperilappua, joille heidän tuli kirjoittaa sellaisia ongelmia, joiden he näkevät olevan ”täydellisen” kasvatuskumppanuuden esteenä nimenomaan Pertussa. Tämän jälkeen paperilaput kiinnitettiin seinälle ja ryhmiteltiin suurempiin kategorioihin.

Äänestyksessä valittiin aihealue, johon haluttiin paneutua tarkemmin ja äänestyksen voitti ”päiväkodin viestintä ja käytännöt”. Sekä vanhemmat että työntekijät olivat sitä mieltä, että yhteiset pelisäännöt eivät ole kaikille selviä, ja että jopa ryhmä ja jokainen työntekijä toimii omalla tavallaan, tietämättä paljoakaan toisten tekemisistä. Tämä taas nähtiin viestinnän ongelmaksi.

Tämän jälkeen osallistujat saivat jälleen ideoida mahdollisia ratkaisu- ja parannusehdotuksia ongelmille, joita kategoria piti sisällään. Näitä ideoita tuli useita, ja ideoinnissa kannustettiin olemaan luovia ja rohkeita, miettimättä liiaksi resursseja tai todellista toteutusmahdollisuutta. Ratkaisuehdotuksia ja ideoita tuli

paljon, tekstiviestiringistä viestilappuihin sekä monia ajatuksia varhaiskasvatussuunnitelmasta.

Järjestäydyttiin kahteen ryhmään, jotka molemmat koostuivat sekä työntekijöistä että vanhemmista. Näissä ryhmissä valittiin konkreettinen ratkaisuehdotus, joka oli noussut esiin, ja alettiin realisoida sitä miettimällä sen mahdollisuuksia ja toteutustapoja. Illan aikana saatiin jo vireille kolme uutta ideaa, joita päiväkodissa alettiin heti suunnitella ja toteuttaa.

Ensimmäinen idea oli, että päiväkodilla alettaisiin käyttää viestilappuja vanhempien ja lasten omahoitajan välillä niin, että hoitaja voisi merkitä ”rasti ruutuun”-periaatteella nukkuiko ja söikö lapsi hyvin. Tämä käytäntö takaisi sen, että jos lasta haettaessa omahoitaja onkin jo lähtenyt, vanhemmat saisivat joka tapauksessa tiedon päivän kulusta ja mahdolliset terveiset omahoitajalta.

Varhaiskasvatussuunnitelma-keskusteluun toivottiin pieniä parannuksia, ja sovittiin, että jokaiselle lapselle päätetään tietty kuukausi, jolloin hänen keskustelunsa vuosittain on. Tällöin olisi jo etukäteen tiedossa, koska keskustelua voi odottaa. Lisäksi aiempi varhaiskasvatussuunnitelma tulostetaan ja jätetään lokeroon hyvissä ajoin ennen tapaamista, jolloin sitä voi rauhassa lukea kotona ja miettiä mahdollisia kysymyksiä ja keskustelunaiheita.

Kolmas tiedotukseen ja käytäntöjen selkeyttämiseen liittyvä parannusehdotus, joka päätettiin laittaa vireille, oli, että syksyisin päivähoiton alkaessa vanhemmille jaettaisiin yhteinen tiedote päiväkodin käytännöistä ja pelisäännöistä. Näin vanhemmat saisivat tiiviin tietopaketin, jossa esitellään päivähoiton tapoja, henkilökunnan toiveita sekä kerrotaan vanhempainoimikunnasta. Kaikkiin valittuihin ideoihin tartuttiin heti tulevaisuusverstaas-illan jälkeen ja ideoita vietiin konkreettisen toteutuksen tasolle. Vanhemmat olivat kaiken kaikkiaan tyytyväisiä illan kulkuun ja aikaansaatuihin kehitysehdotuksiin. Tapahtuma sai kiitosta ja menetelmä koettiin tuotteliaaksi ja tehokkaaksi.

Tulevaisuusverstas työmenetelmänä

Tulevaisuusverstas–työskentelymalli on kehittynyt alun perin 1950-luvun Itävallassa ja Saksassa, jossa tavoitteena oli kansalaisten ”ruohonjuuritason” aktiivinen kritisoimaan vallitsevia olosuhteita sekä valmistelemaan ehdotuksia ideaalista tulevaisuudesta. Menetelmää lähtivät kehittämään sosiaali- ja yhteiskuntapoliitikot sekä eri alojen tutkijat. (Opetushallitus 2009.)

Tulevaisuusverstas on avoin, vastavuoroinen foorumi ja menetelmä, joka mahdollistaa tavallisten ihmisten osallistumisen yhteisen tulevaisuutensa ideointiin, suunnitteluun ja rakentamiseen, luovin menetelmin mielikuvaharjoitusten kautta. Tulevaisuusverstas menetelmässä painotetaan kaikkien osapuolien aktiivista osallistumista ja estetään se, että vain tietyt, yleensä johtavassa asemassa olevat tai dominoivat jäsenet hallitsisivat ideapalaveria ja hiljentäisivät muut asianosaiset. Tällöin keskustelu on demokraattisen dialogista ja jokainen yksilö osallistuu työskentelyyn omana itsenään ja tasavertaisena toimijana. Onnistuessaan verstas saa toivon syttymään yhteisössä uudella tavalla, ja se rohkaisee ajattelemaan ja keksimään uusia visioita, johtaja ja alaiset ja jopa asiakkaat samalla viivalla. (Opetushallitus 2009.)

Tulevaisuusverstaassa on aina mukana sekä menneisyys että tulevaisuus, ja suhde menneeseen selvitetään perusteellisesti ennen kuin siirrytään tulevaisuuden hahmotteluun. Useimmissa ongelmanratkaisu- ja kehittelymalleissa lähdetään saman tien visioimaan jaideoimaan uutta, mutta verstaan funktioon kuuluu se, että ensiksi käydään läpi menneisyys selvittämällä kaikki ne ongelmat, jotka ovat varjostaneet työtä, työyhteisöä, tai työhyvinvointia ja pohtimalla kuinka niistä päästään eroon. (Koski & Sainio 2009.)

Tulevaisuusverstaiden ominaislaatuisuus työmenetelmänä näkyy tavassa, jolla ne yhdistävät vallitsevan todellisuuden arvostelun ja tulevaisuuden ideoiden kaavailun todelliseksi toimintahankkeeksi. Menetelmä soveltuu hyvin monenlaisiin tilanteisiin: asukastoimintaan, lasten ja nuorten toimintaan, viranomaisten yhteistyön kehittämiseen, yritysten kehittämistyöhön ja niin edelleen. Mahdollisuuksia on monia. (Opetushallitus 2009.)

Tulevaisuusverstastyöskentelyn vaiheet

Tulevaisuusverstas työskentely koostuu neljästä eri vaiheesta. Valmistelussa motivoidaan ryhmää tulevaan ja kerrotaan verstaan kulku. Aluksi voidaan tehdä joitain ryhmäytymisharjoituksia jos ryhmäläiset ovat toisilleen vieraampia. Ongelmavaiheessa kehoitetaan ja kannustetaan ongelmien keksimiseen, tunnistamiseen ja kirjaamiseen työpaikalla tai työyhteisössä. Ongelmia ei tässä vaiheessa kritisoida eikä niistä keskustella, jokainen nostaa esille omat tunnistamansa ongelmakohdat. Ongelmat luetaan ääneen ja keskeisistä ongelmista tehdään listaus.

Kolmannessa vaiheessa käännetään ongelmaakooste myönteisiksi asioiksi. Asioidista saa haaveilla ja ideaaliesimerkit nostaa esiin. Taaskaan syntyneistä ajatuksista ei keskustella eikä niitä kritisoida vaan keskeiset ideat listataan ylös. Viimeisessä eli todentamisvaiheessa jäsenet jakautuvat ryhmiin, joissa kussakin työstitään yhtä ideaa eteenpäin. Keskustelu voidaan aloittaa ja ideoita saa arvostella, kritisoida, olla samaa tai eri mieltä. Ryhmissä ideat realisoidaan ja arvioidaan. Ovatko ideat toteuttamiskelpoisia, miten, kuka ja milloin idea toteutetaan, kuka vie prosessia eteenpäin? Näiden arviointien ja suunnitelmien pohjalta luodaan idealle toimintasuunnitelma, jonka avulla hanketta lähdetään työstämään. Pienryhmätoiminnan jälkeen palataan takaisin isoon ryhmään jossa arvioidaan ryhmien luomia toimintasuunnitelmia ja niiden toimivuutta. Työstetyt ideat laitetaan yhteisellä päätöksellä tärkeysjärjestykseen ja sovitaan niiden toteuttamisesta. (Opetushallitus 2009.)

Tulevaisuusverstas tuottaa paljon positiivisia tuloksia, ja se tuo hyvin esiin yhteisön jäsenten erilaiset näkökulmat ja toimintaideat. Verstaassa saadaan lyötyä ”viisaat päät yhteen” ja onnistuessaan kerättyä valtava määrä uusia ja innovatiivisia ideoita. Koska verstasmenetelmä tukee hieman niin kutsuttua ”luovaa hulluutta”; on kynnyks tuoda asioita esille matala. Verstas on tasa-arvoinen ja demokraattinen, sillä yhteisymmärrys rakentuu äänestysten kautta. Toisaalta taas, äänestämällä on varjopuolensakin, kun enemmistö päättää toteutettavat ideat ja suuri osa vähemmistön ideoista jää siis (jälleen) huomiotta. Lisäksi ei ole sanottu että kaikki ideat olisivat kovin toteuttamiskelpoisia, sillä alun ideavaiheessa saa heitellä ilmaan unelmaideoita, kenties romantisoituja haavekuviakin, joiden toteuttaminen ei ole mahdollista.

8.3.4 Vanhempaintoimikunta uskontokasvatuksen tukena

Kuten jo edellä on mainittu, vanhempaintoimikunta voi toimia myös uskontokasvatuksen tukena mahdollistamalla luentoja, tutustumisia kirkkoon muulloin kuin juhlapyhinä esimerkiksi askarteluhetken muodossa tai laulu- sekä raamattuhetkenä päiväkodilla tai seurakuntakodilla. Päiväkoti Pertun vanhempaintoimikunta on vuonna 2009 mahdollistanut yhden vanhemmille sekä työntekijöille suunnatun luennon, Lapsi ja suru, jossa Olarin seurakunnan diakoniatyöntekijä Saira Kerola kertoi lapsen tavasta käsitellä surua, lapsen tunnetiloista ja tarpeista surussa. Tulevaisuusverstaas-illan yhteydessä 18.11. pidetty esitelmä sai paljon kiitosta kuulijoilta ja aihe koettiin tarpeelliseksi ja tärkeäksi sekä kotona että päiväkodissa. Samanlaisia luentoiltoja toivottiin lisää, esimerkiksi avioerosta tai uskontokasvatuksesta kokonaisvaltaisesti. Kuulijat olivat kiitollisia siitä, että puhujana toimi nimenomaan seurakunnan työntekijä, sillä usein seurakunnan rooli lasten kasvatuksessa ja vanhemmuuden tukemisessa jää taka-alalle.

8.3.5 Talvirieha

Järjestimme 6.3.2010 Talviriehan Kurranummen leikkipuistossa Tapanilassa. Riehaa mainostettiin kaupoissa, paikallislehdissä sekä ”viidakkorummun” avulla. Ilma oli suotuisa, oli muutama aste pakkasta ja aurinko paistoi. Rieha oli ajoitettu kello kymmenestä aamulla kahteen iltapäivällä.

Ennen riehan alkua olimme tehneet mainoksen, käyneet kaupassa, vuokranneet kymmenen lumikenkäparia, lainanneet Kierrätyskeskuksesta kaksi oravapukua, varanneet noin sata makkaraa myyntiin sekä järjestäneet lastenvaatekeräyksen päiväkodilla kirpputoria varten. Tapahtumassa oli kirpputori, kasvomaalausta, vohvelin- ja makkaranpaistoa sekä erilaisia lumileikkejä kuten luistelua, mäenlaskua, lumikenkäkokeilua ja perheliikuntatuokio ulkona. Sisätiloissa luettiin myös satuja ja myytiin kahvia sekä teetä.

Tapahtumapaikalle alkoi tulla runsaasti ihmisiä jo ennen kuin olimme saaneet kaikkia valmisteluja tehdyksi. Päiväkodin henkilökuntaa oli onneksi saatu kaksi paikalle avuksi. Tämä osoitti sen, että päiväkotitoiminta on myös kiinnostunut heidän

hyväkseen tekemästämme työstä. Päivä kului nopeasti ja kassa karttui yli sadan euron tuntivauhtia. Kaiken kaikkiaan rieha oli siis onnistunut ja keräsi kiitosta osallistujilta.

8.4 Esite vanhempainoimikunnasta päiväkodille ja vanhemmille

Opinnäytetyömme yhtenä osana toteutimme päiväkodille ja vanhemmille jaettavat esitteet (LIITE 8) päiväkodin vanhempainoimikunnasta. Esitteissä pyrimme pähkinänkuoressa kertomaan toimikunnan tarkoituksen ja tavoitteet, toiveet ja ohjeet henkilökunnan ja vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön vanhempainoimikunnassa.

Esitteiden (LIITE 8) ensimmäisellä sivulla on kerrottu pääasiat miten vanhempainoimikunta on perustettu ja mitkä ovat ne toimintamenetelmät, joita on vuoden aikana käytetty. Sivulta selviää myös vanhempainoimikunnan toiminnan tavoite, joka on kerätä varoja koko päiväkodin yhteistä kevätretkeä varten sekä muihin mahdollisiin ylimääräisiin, mutta tärkeisiin kustannuseriin päiväkodissa, kuten esimerkiksi ksylitolpastillit joka ruokailun jälkeen.

Esitteiden (LIITE 8) toisella sivulla on kerrottu joko henkilökunnalle mikä on henkilökunnan rooli vanhempainoimikunnan näkökulmasta tai vanhemmille suunnattuna että mitä vanhempainoimikunnassa voi tehdä ja mitkä ovat tämän hetken ohjeet vanhempainoimikunnan ylläpitämiselle. Esitteet on käyty läpi yhdessä päiväkodin johtajan ja työyhteisön kanssa. Takasivulla on kerrottu vanhemmille keneen ottaa yhteyttä vanhempainoimikuntaan liittyvissä asioissa ja kysymyksissä.

8.5 Vanhempainoimikunnan tulevaisuus

Vaikka vanhempainoimikunta on ollut opinnäytetyömme aiheena, sen toiminta jatkuu työn jälkeenkin. Katariina Lemmetti jatkaa edelleen toimikunnassa vanhemman roolissa ja vanhempien aktivointi jatkuu. Vuosittaisia retkiä, tapahtumia ja varainkeruutempauksia kehitellään ja järjestetään jatkossakin. Toiminnan ta-

voitteena on alusta asti ollut pitkäkestoisen toimikunnan pyörittäminen ja kehittäminen. Seuraava suurempi tapahtuma on vappuriehan jälkeen koko päiväkodin yhteinen kevätretki, jota lapset ja henkilökunta odottavat jo innolla. Retkeä varten on varattu bussikuljetukset ja teemana on luonto. Muutamaa kohdetta on selvitelty, mutta retken määränpää päätetään myöhemmässä vaiheessa ja siihen liittyvässä erillisessä kokouksessa.

Opinnäytetyömme esitellään päiväkodin johtajalle ja henkilökunnalle ja heille annetaan oma kopio painetusta työstä. Toimikuntaa on helpompi pyörittää ja organisoida kun tavoite hieman helpottuu. Opinnäytetyöprosessin aikana vanhempaintoimikunnan tavoitteiden lisäksi meillä on ollut opinnäytetyötä määrittelevät tavoitteet. Työn määrä vähenee ja on mukava asettautua pelkästään vanhemman rooliin, joka toimii vanhempaintoimikunnassa. Päiväkodin henkilökunnallekin opinnäytetyömme valmistuminen on helpotus, koska heidän työtään ei enää kuormiteta työhön liittyvillä kysymyksillä.

9 TOIMINNAN ARVIOINTI JA PALAUTE

Vanhempaintoimikunnan toiminnan arvioimiseksi keräsimme vuoden aikana vanhemmilta ja päiväkodin työntekijöiltä palautteita, joilla pyrimme kartoittamaan yleistä tyytyväisyyttä, heränneitä toiveita tai mahdollisia risuja ja ruusuja. Suunnittelimme palautekyselyt tilanteiden ja ajankohtien mukaan, jotta saisimme ensisijaisesti palautetta viimeisimmästä tapahtumasta. Kyselyiden kysymykset olivat osaltaan hyvin konkreettisia ja koskivat tapahtumasta riippuen niin vappupalloja kuin Kakkutukun herkkumyyntiäkin, sillä vain konkreettisilla kysymyksillä saimme konkreettisia vastauksia sellaisiin arkisiin toimikunnan asioihin, kuten tuleviin pallojen tilauksiin, tai varainkeruumenetelmien mielekkyyteen. Näiden palautteiden valossa vanhempaintoimikunta voi tulevaisuudessa pohtia ja parantaa tapahtumia entisestään.

9.1 Palautekysely toiminnan kehittämiseksi

Keräsimme vanhempaintoimikunnan toiminnasta palautekyselyt syksyllä 2009. (LIITE 6) Vastauksia saimme kuusitoista kappaletta. Viidessätoista palautteessa toimintaan oltiin tyytyväisiä ja yhdessä vastauksessa vanhempi ei vielä osannut sanoa toiminnasta, sillä hän on juuri muuttanut alueelle. Yhdessä vastauksessa toivottiin lisää hauskoja teemapäiviä. Varainkeruumenetelmien toimivuudesta kysyessämme myyjäiset koettiin parhaana keinona kaikissa vastauksissa: Kakkutukun myynti oli viidentoista vastaajan mielestä hyvä tapa, toimimattomaksi sen koki yksi vastaajista. Vanhempaintoimikunnan järjestämään kevätretkeen vastaajista kuusi oli tyytyväisiä, muut vastaukset olivat tyhjiä.

Halusimme myös kartoittaa vanhempien kiinnostusta ja mahdollisuutta osallistua toimintaan ja toimikunnan kehittämistilaisuudesta kiinnostuneita oli yksitoista kappaletta sekä kaksi ”ehkä”-vastausta. Suurin osa vastaajista (10) toivoi tilaisuuden ajankohdaksi arki-illan, päiväaikaa kannatti kolme ja viikonloppua kaksi vastaajaa. Kyselyssä toivoimme myös vastaajilta ideoita ja toiveita siitä, millaisia tapahtumia he toivoisivat tulevaisuudessa järjestettävän. Vastauksissa mainittiin seuraavat ideat: luentoja kasvatuksesta ja mediakasvatuksesta, satu-

jumpaa, musiikkijuttuja sekä perheretki. Kysyimme myös vanhempien mahdollisia erityisosaamisia, joita voisimme kenties hyödyntää tulevaisuudessa. Saimme kolme vastausta, jotka olivat ”hyvä myyntitykki” (K1,V10), ”hiihdonope” (V2) sekä ”musiikki” (K1, V3). Kyselyn lopuksi pyysimme vielä muuta mahdollista palautetta vanhempaintoimikunnalle ja saimme yhden vastauksen, joka oli ”jatkakaa samaa linjaa”(K1, V12).

9.2 Vappuriehan palaute

Palautelomakkeet (LIITE 2) jaettiin jokaisen lapsen lokeroon heti riehaa seuraavana viikkona. Saimme kuudestakymmenestä jaetusta kyselystä yhdeksäntoista täytettyä palautelomaketta takaisin. Kahdeksantoista vastaajaa oli tyytyväisiä tapahtumasta tiedottamiseen ja vastaajista seitsemäntoista piti ajankohtaa hyvänä. Ilmapallojen tilaus oli selkeää puolelle vastaajista, mutta seuraavalla kerralla pallojen tilaukseen toivotaan hieman muutoksia ja noudettaviin palloihin toivottiin suoraan lapsen nimi eikä vain hänen ryhmänsä nimeä. Ilmapallojen hinta (6,00 euroa) oli kohdallaan seitsemän vastaajan mielestä, muut vastaukset olivat tyhjiä. Kasvomaalaus oli kaikkien yhdeksäntoista vastaajan mielestä hyvä idea ja yksi euro hintana sopiva. Kakku- ja munkkimyynnistä osti leivonnaisia vastaajista kymmenen ja heistä seitsemän oli tuotteisiin tyytyväisiä. Kolme vastaajista olivat pettyneitä siksi, että sokerit munkkien päällä olivat jo sulaneet. Neljässä palautteessa ilmaistiin oma innostus leipomaan tuleviin tapahtumiin, kahdeksan vastaajaa kieltäytyi leipomasta ja kolme vastasi ”ehkä”.

Vanhempaintoimikunnan mainoksen oli saanut tapahtuman aikana seitsemän vastaajaa ja tyytyväisiä toimikuntaan oli neljätoista ja loput viisi vastausta olivat tyhjiä. Kolmessa palautteessa oltiin kiinnostuneita osallistumaan vanhempaintoimikuntaan jatkossa.

Kysymyksessä numero viisi toivoimme vastaajilta tapahtuman ilmapiirin kuvailua muutamalla adjektiivilla. Vastauksia olivat muun muassa: lämmin, rento, lapsekas, iloinen, hyvä, lämminhenkinen, kiireinen, vapputunnelmainen, viihtyisä, iloisia lapsia ja aikuisia, välitön, rauhallinen sekä erilainen iltapäivä.

9.3 Lasten ryhmähaastattelu

Samanaikaisesti tulevaisuusverstas-illan kanssa järjestettiin vanhempien mukana tulleille lapsille ryhmähaastattelu, jossa vapaamuotoisesti kyseltiin lapsilta mitä heille tulee mieleen kotiinlähtötilanteista, vanhempien ja ”tarhan tätien” keskusteluista sekä mahdollisia tapahtumatoiveita. Tällä lapsilähtöisellä haastattelulla pyrittiin selvittämään miten lapset havainnoivat aikuisten yhteistyötä ja välittykö se lapsille tulo- ja lähtötilanteissa. Lisäksi halusimme lasten ideoita mahdollisista tulevista tapahtumista, joita toimikunta voisi järjestää. Lapsia oli haastattelussa neljä kappaletta. Koska vastauksia saatiin niin vähän tulevaisuusverstas-illan aikana, tehtiin samainen kysely myös päiväkotiryhmissä työntekijöiden avustuksella 19.11.2009.

Kysyttäessä mitä asioita tapahtuu kun äiti tai isä hakee sinua kotiin, vastattiin muun muassa, että ”jutellaan tädin kanssa”, ”pitää sanoa heippa” sekä ”välillä tulee kiukkupussi”. Lasten mieleen on siis jäänyt, että vanhemmat ja työntekijät keskustelevat keskenään eikä ilman hyvästelyjä voi päiväkodista lähteä. Lapsille on tärkeää, että tädit tulevat sanomaan ”heippat” ja lähtö huomioidaan, vaikka välillä tulisikin kiukkupussi.

Lasten mieleen oli myös jäänyt kysymyksiä, joita vanhemmat yleensä kyselevät tädeiltä. Näitä olivat esimerkiksi: ” Onko ollut kiva päivä?”, ” Onko nukkunut, onko syönyt sekä ”Mitä oli ruokana?”. Yksi lapsista muisti, että äidille sanottiin myös se, että lapsi oli joutunut päivän aikana jäähypenkille. Toinen lapsi arveli, että vanhemmat keskustelevat tätien kanssa että ” Ne tietää jos lapsi menee kiukkuseks”. Vanhempien ja työntekijöiden välinen rehellinen ja luottamuksellinen vuorovaikutus on siis huomioitu myös lasten keskuudessa. Äidille kerrotaan myös kurjat asiat. Lisäksi eräs lapsista muisti, että äiti sanoo tädille ”jos on mennossa vaikka pitkälle matkalle tai ei tuu huomenna, jos menee vaikka risteilylle”.

Kysyimme vielä, mitä asioita lapset haluaisivat tehdä päiväkodissa vanhempien kanssa. Ideoita olivat muun muassa: ”puuhajuttuja”, ”laulaa yhdessä yhteislauluja” sekä ”pelata pallopelejä”: Myös askartelu ja piirtäminen saivat kannatusta, samoin kuin karkin ja pullien syöminenkin.

9.4 Palautekysely vanhempaintoimikunnasta ja sen toiminnasta

Jaoimme pääsiäismyyjäisissä 1.4.2010 kyselyn vanhempaintoimikunnasta ja sen toiminnasta (LIITE 7) kaikille vanhemmille, jotka hakivat myyjäisten aikana lastaan päivähoidosta sekä paikalla oleville työntekijöille. Tällä työmme kannalta viimeisellä palautekyselyllä halusimme selvittää kaiken kaikkiaan vanhempaintoimikunnan vaikutusta kodin ja päiväkodin yhteistyöhön sekä toimikunnan yleistä näkyvyyttä päiväkodin arjessa. Suunnittelimme lyhyen kyselyn ympyröitävillä vastausvaihtoehdoilla, jottei kyselyyn vastaaminen veisi aikaa ja vanhemmat vastaisivat siihen ahkerasti. Kyselyyn vastasi yhteensä 16 henkilöä. Vastaajista työntekijöitä oli kuusi ja vanhempia yhdeksän. Yksi jätti vastaamatta tähän kohtaan.

Halusimme tietää mitkä vanhempaintoimikunnan järjestämistä tapahtumista ovat jääneet ihmisten mieleen parhaiten, joten kysyimme mieleen tulevia tapahtumia. Näitä olivat: teatteri, retket, kevätretki, Kurranummi, vappumyyjäiset, joul- ja talvirieha, vanhempainilta, retki, tulevaisuusverstas, myyjäiset, luento, ja pääsiäismyyjäiset. Kysyttäessä osallistumista eri tapahtumiin, oli yksi vastaajista osallistunut tapahtumiin kerran ja loput viisitoista useasti. Tapahtumia, joihin oli osallistuttu, olivat: kevätretki, Kurranummi, vappumyyjäiset, vanhempainilta sekä muut myyjäiset. Yksi (K3,V3) oli osallistunut kaikkiin myyjäisiin sekä vohvelinpaistoon talviriehassa ja toinen (K3,V6) melkein kaikkiin tapahtumiin.

Tarkastellessamme vastausten perusteella vanhempaintoimikunnan tukea kasvatuskumppanuudessa ja vanhemmuudessa on ilo huomata, että vastaukset tukevat omia ajatuksiamme vanhempaintoimikunnan merkityksestä päiväkodin ja kodin yhteistyölle. Kolmas kysymys koski toimikunnan järjestämien tapahtumien vaikutusta kodin ja päiväkodin sekä vanhempien väliseen yhteistyöhön. Hieman vaikutusta olivat huomanneet 10 vastaajista ja merkittävää yhteistyön kasvua oli huomannut kuusi vastaajaa. Toimikunnan järjestämät tapahtumat ovat kahdeksan vastaajan mielestä tukeneet vanhemmuutta hieman, kuuden mielestä merkittävästi ja yhden vanhemman (K3, V13) mielestä ei lainkaan. Hän oli osallistunut tapahtumiin vain kerran aikaisemmin.

Toimikunnan näkyvyys on vastaajien mielestä ollut tarpeeksi näkyvää. Näin ajatteli kolmetoista vastaajaa. Osittain näkyväksi toiminnan luokitteli kolme. Vanhempaintoimikuntaan on voinut osallistua neljäntoista mielestä helposti, yksi ei osannut sanoa ja yksi jätti vastaamatta. Vanhempaintoimikunnan tarpeellisuudesta kysyttäessä myös nämä neljätoista olivat sitä mieltä, että vanhempaintoimikunta on tarpeellinen ja kahden mielestä melko tarpeellinen.

Tulevaisuudessa vanhemmat ja henkilökunta toivoivat erilaisia uusia toimintamuotoja kuten: keskusteluryhmiä ja vertaistukea esimerkiksi eri tilanteisiin kotona ja miten niissä tulisi toimia, enemmän yhteisiä tapahtumia, myös henkilökunnan kanssa sekä ”hyvämielistä” yhteistyötä. Eräs (K3, V7) sanoi myös, että samaa rataa jatkakaa!

Kaiken kaikkiaan olemme olleet tyytyväisiä toimikunnan toimintaan, vaikkakin vuoden aikana toteutetut tapahtumat ja toiminnot ovat jääneet pitkälti parin kolmen vanhemman harteille. Vanhempainaktivoiminen toimintaan osoittautui yllättävän haasteelliseksi. Nyt, toimikunnan täytettyä vuoden aktiivisten vanhempien lukumäärä on kaksin- jopa kolminkertaistunut, mutta silti valtaosa vanhemmista on edelleen estynyt osallistumaan toiminnan järjestämiseen. Vanhempaintoimikunnan toiminta on yhteisöllistä ja se on aktivoinut vanhempia toimimaan yhdessä, lastensa eduksi.

10 POHDINTA

10.1 Opinnäytetyön onnistuminen

Päiväkodissa kaikki ovat suhtautuneet positiivisesti siihen, että teemme opinnäytetyömme vanhempaintoimikunnasta. Olemme saaneet työntekijöiltä mahdollisuuksien mukaan apua ja tukea tarvituissa asioissa, tilat ja tarjoilut ovat järjestyneet päiväkodin puolelta kokouksiin kiitettävästi.

Harmillista on, että aktiivisten vanhempien määrä on ollut vähäinen ja tämän vuoksi myös työmäärä tapahtumia järjestettäessä kertynyt vain muutaman vapaaehtoisen harteille. Vanhempia on ollut vaikea saada mukaan, mutta selkeitä syitä tähän emme ole saaneet. Kaikki keräämämme palaute on kuitenkin ollut pääsääntöisesti positiivista, vaikkakin vastauksia olemme saaneet yllättävän vähän kaikkiin jakamiimme kyselyihin.

Meidän tavoitteemme opinnäytetyöprosessin alussa oli lisätä vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välistä vuorovaikutusta sekä tukea vanhempaintoimikunnan avulla kasvatuskumppanuutta. Tavoitteemme toteutui hyvin ja olemme saaneet kasvatuskumppanuudesta paremman kuvan kuin mitä meillä oli työn alussa sekä olemme pystyneet arvioimaan kasvatuskumppanuutta sekä vanhemman että työntekijän näkökulmasta. Kyselyjen ja arviointien pohjalta, joita on jaettu aina sekä vanhemmille että henkilökunnalle, olemme saaneet vertailumateriaalia vanhempien ja työntekijöiden ajatusten välille. Olemme joutuneet monesti haastamaan itsemme ammatillisesti miettiessämme toimintamalleja ja motivointikeinoja saada vanhempia ja henkilökuntaa innostumaan vanhempaintoimikunnan järjestämästä ohjelmasta ja toiminnasta yhä enemmän.

Olemme myös oppineet ajattelemaan asioita enemmän työntekijöiden jaksamisen ja resurssien kautta. Aina ei voi jaksaa työpäivän päätteeksi jäädä jatkaamaan toimintaa vanhempaintoimikunnan kanssa sekä vanhempien kanssa. Vanhemman toive ”Enemmän yhteisiä tilaisuuksia yhdessä päiväkodin henkilökunnan kanssa”(LIITE 7, V6), on ilmaus siitä, että tarvetta olisi ainakin yhdelle täysin yhteiselle tilaisuudelle vuodessa. Lapset toivoivat tulevaisuusverstaan

ryhmähaastattelussa, että päiväkotit ja vanhemmat järjestäisivät yhteisen urheilupäivän. Seuraavana haasteena vanhempaintoimikunnalle ensi syksynä on järjestää tällainen päivä.

Jos vanhempaintoimikunta onnistuu myös tulevaisuudessa tavoitteessaan tukea kasvatuskumppanuutta päiväkodissa, johtaa tämä parempaan dialogiin, vuorovaikutukseen sekä helpottaa asioiden selvittelyä esimerkiksi huolen puheeksiottotilanteissa tai muissa vaikeammissa vuorovaikutustilanteissa. Vanhempaintoimikunnan tuki voi olla mitä vaan mitä päiväkotit ja vanhemmat kokevat tärkeäksi juuri tietyllä hetkellä. Se voi olla arjessa tukemista vanhempien lisäkäsien järjestämisenä päiväkotiin ajoittain, erilaisten keskusteluiltojen ja luentoiltojen järjestämistä, yhteisten toimintojen lisäämistä ja vanhempien ja henkilökunnan parempaa tutustuttamista toisiinsa.

Olemme kohdanneet monia hyvin erilaisia vanhempia. Olemme saaneet kokeilla omia rajojamme työntekijän näkökulmasta, vaikka olemmekin seuranneet päiväkodin toimintaa ulkopuolisen, vanhemman ja opiskelijan silmin. Olemme haastaneet itsemme tekemään hyvää työtä vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan hyväksi, mutta sillä ajatuksella, että kaikesta toiminnasta hyötyvät eniten päiväkodin lapset. Olipa tuki rahallista tai vanhempien ja henkilökunnan välistä parempaa vuorovaikutusta ja kasvatuskumppanuutta tukevaa toimintaa, ovat keskiössä ja hyödyn vastaanottajana kuitenkin päiväkodin lapset, tulevaisuutemme yhteiskunnan vaikuttajat ja parantajat. Heidän ilonsa ja hymynsä on maksanut kaiken vaivan.

10.2 Työn ja työskentelyn eettisyys

Sosiaalialan ammattilaisina meillä on henkilökohtainen vastuu tekemistämme eettisistä ratkaisuista ja valinnoista. Olemme tietoisia, että joudumme käyttämään tulevaisuudessa vielä enemmän eettistä harkintaa, kuin nyt opinnäytetyöprosessimme aikana olemme joutuneet käyttämään. Kuitenkin olemme joutuneet pohtimaan erilaisia tilanteita, joissa vanhempaintoimikunnan toimintaa ovat määrittäneet erilaiset moraaliset, poliittiset tai taloudelliset vaatimukset ja joutuneet soveltamaan koulussa oppimaamme käytännössä.

Toimiessamme työyhteisössä ja vanhempaintoimikunnassa olimme myös työyhteisön ja vanhempien ratkaisusta riippuvaisia mikä vaikutti omiin eettisiin valintoihimme toiminnan ja työmme suhteen. Huomasimme, että sosiaalialan ammattilaisina meidän on otettava huomioon myös muiden mielipiteitä yhtä arvokaina kuin omamme, koska asiakaslähtöisyyden periaatteen täytyy toteutua myös vanhempaintoimikunnasta käsin. Löysimme kuitenkin aina kultaisen keskitien, jonka avulla saimme muokattua menetelmiä ja työkäytäntöjä sellaisiksi, että ne käsittivät paremmin asiakkaiden eli vanhempien ja lasten tarpeita sekä tukevat kuitenkin myös ammatin eettisiä periaatteita. Tässä tavallaan näkemys siitä, että ammattilaisen vastuulla on vastata oman toimintansa tasosta asiakkailleen sekä organisaatiolle joka tässä tapauksessa on päiväkotiyhteistyökumppanina. Hyvään tai ainakin tyydyttävään tulokseen pääsimme monen itse arvioinnin, keskustelun sekä toiminnanarvioinnin ja palautekyselyiden kautta.

Olemme tehneet yli vuoden töitä vanhempaintoimikunnan kehittämisen eteen. Tämä on ollut haasteellista ja välillä on ollut vaikea muistaa, että teemme yhteistyötä päiväkodin lisäksi myös koulumme kanssa. Tässä kohtaa oma roolimme opiskelijoina hämärtyi, sillä teimme melkein vuoden opinnäytetyötä ilman koulun tukea eli opinnäytetyöluentoja ja seminaareja sekä yksilöohjausta. Olemme myös todenneet, että olisimme päässeet helpommalla kuin olisimme toteuttaneet työmme koulun asettamien raamien mukaisesti, toisin sanoen toteuttaneet esimerkiksi vain yhden tapahtuman tai tutkimuksen, mutta vanhempaintoimikunnan kehittäminen kaikkine tapahtumineen ja töineen veivät meitä hetken mukanaan. Olemme kuitenkin selvittäneet tiemme tähän asti mielestämme muuten opinnäytetyön eettisiä ohjeita noudattaen ja pyrkineet selkeään ja eettiseen vuorovaikutukseen opinnäytetyön yhteistyökumppanimme kanssa. Kaikki työhön liittyvä on sovittu ajoissa päiväkodin työyhteisön ja johtajan kanssa ja vuorovaikutuksemme on työhön liittyen ollut mutkatonta.

Olemme ymmärtäneet eettiset säännöt yhteistyökumppanimme, lasten ja heidän vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä ja olemme pitäneet niitä arvossa koko opinnäytetyöprosessimme ajan. Kasvatuskumppanuus päiväkodissa edellyttää eettisesti paljon ja olemme kokeneet, että kaikki mitä olemme päiväkodissa tehneet, havainnoineet ja keskustelleet, ovat täyttäneet sosiaalialan

ammattilaiselle määrättyt ohjeet. Emme myöskään ole unohtaneet sosiaalialan työn tavoitteita, joita vanhempaintoimikunnan näkökulmasta ovat hyvän tekeminen, ihmisten auttaminen, puutteen ja kärsimyksen vähentäminen sekä muutos ja kehitys. Olemme huomanneet itsessämme, että pystymme mukautumaan erilaisiin tilanteisiin, keksimään luovia ratkaisuja ongelmatilanteissa, keskustelemaan tilannetasolla erilaisten kasvattajien ja vanhempien kanssa sekä luomaan sanoin, teoin, elein ja ilmein tilanteisiin juuri oikeanlaista tunnetta ja ottamaan rakentavasti vastaan myös negatiivista palautetta.

Jokaisella on oikeus tulla kohdatuksi kokonaisvaltaisesti ja sen on ollut meillä kantavana ajatuksena koko opinnäytetyön prosessin ajan. Olemme myös muistaneet kunnioittaa ihmisen oikeutta yksityisyyteen emmekä ole vaatineet ketään vanhempaa tai henkilökunnan jäsentä osallistumaan tai vastaamaan kysymyksiimme. Lisäksi kaikki palautelomakkeet on voinut täyttää nimettömänä eikä työssämme ilmene vastaajien henkilöllisyyttä. Olemme pyrkineet muistuttamaan lapsen oikeuden osallisuuteen ja siksi halusimme järjestää myös lapsille oman ryhmähaastattelun vanhempaintoimikunnan toiminnan kehittämistä varten. Halusimme kuulla millaisia ajatuksia lapsilla oli tapahtumista ja kasvatuskumppanuudesta päiväkodissa.

Opinnäytetyömme tarkastelu ammatillisesta näkökulmasta osoittautui ajateltua haasteellisemmaksi. Haastetta tarkasteluun, arviointiin ja reflektointiin on tuonut ennen kaikkea se, että Katariina Lemmetti on vanhempaintoimikunnan puheenjohtajuuden lisäksi myös yksi päiväkodin lasten vanhemmista. Tämä on haastanut miettimään kasvatuskumppanuutta molemmilta puolilta sekä kasvatuskumppanuutta kehittävän, tulevan ammattilaisen että perheen lapsista huolehtivan äidin näkökulmasta.

Koska toinen meistä toimii sekä vanhemman roolissa päiväkodissa että puheenjohtajan roolissa vanhempaintoimikunnassa, on tärkeää miettiä työmme eettisyyttä tämän asian valossa. Miten pystymme tarkastelemaan ja arvioimaan eettisesti sekä ammatillisesti vanhempaintoimikuntaa ja sen vaikutusta kasvatuskumppanuuteen, ilman että vanhemmuuden rooli on esteenä? Miten päiväkodin henkilökunta tai vanhemmat ovat suhtautuneet ammattieettiseen ristiriitaan?

On ollut päiviä, jolloin on ollut vaikea asennoitua pelkästään vanhemman rooliin päiväkodissa, kun vireillä on ollut koko ajan jotain vanhempaintoimikuntaan liittyvää toimintaa. On pitänyt keskustella lapsen päivän kulusta sekä hoitaa samalla vanhempaintoimikunnan puheenjohtajan roolia. Tämä on aiheuttanut hämmennystä vanhempana, omien lasten sekä päiväkodin lasten ja henkilökunnan keskuudessa. Välillä on ollut vaikeaa suhtautua eri rooleihin. Asiat ovat kuitenkin selkeästi jakautuneet niin, että lasta hakiessa on hoidettu vanhemman kanssa keskustelu lapsen päivästä ja tapahtumista ja vanhempaintoimikunnan asiat pääasiallisesti sähköpostitse tai lapsikeskustelun jälkeen.

Päiväkodin henkilökunta on ollut joustavaa ja ymmärtäväistä kaikessa mikä on liittynyt opinnäytetyöhömmä ja sen mukanaan tuomiin kysymyksiin, joita olemme heiltä kysyneet matkan varrella. Olemme kuitenkin olleet päiväkodissa ”ylimääräisenä” osana, joten välillä olemme huomanneet ylittäneemme päiväkodin henkilökunnan rajan, koska olemme kulkeneet liian tottuneesti päiväkodin henkilökunnan tiloissa ja olemme myös kuormittaneet päiväkodin tiloja vanhempaintoimikunnan tavaroilla. Nämä ovat kuitenkin asioita, joista olemme saaneet heti asiallista palautetta ja pyrkineet olemaan huomaavaisempia päiväkodin henkilökunnan suhteen.

Opinnäytetyön kirjoittamisen aikana olemme järjestäneet asiat niin, että toimikunnan puheenjohtajan perheessä isä on pääsääntöisesti vienyt lapset päiväkotiin ja hakenut kotiin. Tämä auttoi ammatillista arviointia ja helpotti etääntymistä vanhemman roolista päiväkodissa. Oli helpompaa arvioida vanhempaintoimikunnan saavutuksia ja kasvatuskumppanuutta, kun oli päiväkodilla vain vanhempaintoimikunnan järjestämässä tapahtumissa ja kokouksissa. Myös keskustelut henkilökunnan kanssa siitä, miksi toinen vanhemmista käy harvemmin hakemassa lapsia auttoi vanhempana hyväksymään irtioton päiväkodin arjesta hetkeksi. Olemme kuitenkin kokeneet opinnäytetyöprosessin aikana voimavaraksi sen, että toinen meistä on ollut lähemmin tekemisissä päiväkodissa toimivien vanhempien, henkilökunnan sekä kasvatuskumppanuuden kanssa omien lastensa kautta ja toinen on voinut tarkastella päiväkotia ja sen toimintaa pelkästään vanhempaintoimikunnan toimivuuden näkökulmasta.

10.3 Voimavarat ja niiden jakaminen

Opinnäytetyön toteuttaminen ystävien kesken on ollut välillä haasteellista, mutta olemme kasvaneet opinnäytetyön myötä myös hyviksi yhteistyökumppaneiksi sosiaalialan tulevina työntekijöinä ja kasvattajina. Kun toisella on ollut voimavarat vähissä, olemme luoneet uskoa ja motivaatiota toisiimme sekä miettineet monesti mitä työltä todella haluamme ja mitkä ovat ne toimintamuodot joilla päästään eteenpäin. Voimavarojen ehtyminen on ollut suoraan verrannollinen vanhempaintoimikunnan toiminnassa mukana olevien vanhempien vähyyteen. Se, että toimijoita on ollut vähän, on lisännyt omaa työmääräämme emmekä ole aina ehtineet pohtia asioita tarpeeksi loppuun ennen niiden toteutusta. Esimerkiksi olisimme voineet toteuttaa monipuolisemman palautekyselyn vanhempaintoimikunnan toiminnasta jo heti tämän vuoden alussa, kun toiminnan käynnistämisestä oli tasan vuosi, mutta erilaisten tapahtumien suunnittelu ja toteuttaminen vei huomion muualle. Saimme kuitenkin kohtalaisen kattavan aineiston arvioidaksemme vanhempaintoimikuntaa ja sen tuen merkitystä kasvatuskumppanuudelle.

Meidän on pidettävä huolta myös omasta jaksamisestamme työssämme. On opittava tuntemaan omat rajansa, ja tässä olemme huomanneet opinnäytetyöprosessin aikana kehittämisen tarvetta. Kaikkea ei voi tai jaksa hoitaa itse, on opittava rajaamaan omaa työtään ja delegoimaan tarvittaessa työtä eteenpäin. Omasta hyvinvoinnista on huolehdittava erityisen hyvin, koska teemme työtämme omalla persoonallamme ja jotta pystymme kokonaisvaltaiseen asiakas-kontaktiin, on meidän oltava tilanteessa täysin mukana ja oikeasti kuunnella vanhempia ja työntekijöitä kuulemisen sijaan.

LÄHTEET

- Forsberg, Hannele; Ritala-Koskinen, Aino & Törrönen, Maritta 2006. Lapset ja sosiaalityö. Kohtaamisia, menetelmien ja tiedon uudelleenarviointia. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Helminen, Jari 2006. Elämä koettelee, tuki kannattelee . Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa. Jyväskylä: PS- Kustannus.
- Heikkilä, Marianne & Luumi, Pertti 2007. Rakasta Lasta - Suojele lapsuutta. Helsinki: Lasten Keskus.
- Helsingin kaupunki 2007. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto
Oppaita ja työkirjoja 2007:2. Helsinki: Paintek Pihlajamäki Oy.
- Helsingin kaupunki 2008. Pääkaupunkiseudun kuntien päivähoidon asiakaskyselyn tulokset. Viitattu 20.09.2009. Tuloste tekijän hallussa.
- Helsingin Kaupunki 2009. Sosiaalivirasto. Päiväkoti Pertun varhaiskasvatussuunnitelma 2009. Tuloste tekijän hallussa.
- Hopeasaari, Pirkko 2010. Päiväkodin johtaja, Päiväkoti Perttu. Helsinki. Sähköpostihaastattelu 1.4.2010. Vastaanottaja Maria Vasamaa. Tuloste tekijän hallussa.
- Kangasmaa, Tiina 2006. Päiväkodin uskontokasvatus puhuttaa- mihin suuntaan matka jatkuu? Pikkuväki - varhaiskasvattajien lehti 1/2006, 26–27.
- Karila, Kirsti, Alasuutari, Maarit, Hännikäinen, Maritta, Nummenmaa, Anna Raija & Rasku- Puttonen, Helena 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes.
- Kaskela, Marja & Kronqvist, Eeva-Liisa 2007. Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Helsinki: Stakes.

- Kekkonen, Marjatta 2004. Vanhemmuutta etsimässä ja tukemassa. Lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKESIN raportteja 281/2004. Helsinki: Stakes.
- Keskinen, Soili & Virjonen, Heli 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi.
- Kinnula, Arja 2006. Yhteinen matka – ajatuksia vanhemmuudesta. Helsinki: Lasten Keskus
- Kinnunen, Saara 2003. Anna mun olla lapsi. Helsinki: Kirjapaja.
- Kirkkohallitus 2009. Minäkö perhetyön tekijä? Suomen ev.lut.kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2009:10. Helsinki.
- Kirkkohallitus 2010. Kumppaniksi kulkemaan – mentorointi uskontokasvatuksessa. Kirkkohallitus/ kasvatus ja nuorisotyö.
- Koski, Arja & Sainio Eila 2009. Diakonia-ammattikorkeakoulun luento. 24.8.2009. Työn ja työyhteisön kehittämisen lähtökohdista ja menettelmistä. Helsinki.
- Kronqvist, Eeva-Liisa & Jokimies, Jaana 2008. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina - tuloksia Vaikuta vanhempi -selvityksestä. Raportteja 22/2008. Helsinki: Stakes.
- Kuokkanen, Ritva; Kiviranta, Mervi; Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2007. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä - opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Lahdenperä, Jonna 2010. Lastentarhanopettaja, päiväkotiperä. Helsinki. Sähköpostihaastattelu 17.3.2010. Vastaanottaja Katariina Lemmetti. Tuloste tekijän hallussa.
- Laki lasten päivähoitosta. 2§ 25.3.1983/304. Viitattu 15.5.2009.
- Leino, Anna 2006. Pro gradu- tutkielma: Kasvatuskumppanuus päiväkodissa - vanhempien ja lastentarhanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluista. Helsinki: Helsingin yliopisto, Käyttäytymistieteellinen tiedekunta, Soveltavan kasvatustieteen laitos.
- Marttila, Marjaana 2008. Diakonia-ammattikorkeakoulun luentoja. Lapsuus ja nuoruus opintokokonaisuus 19.2.2008. Tuloste tekijän hallussa.

- Mattila, Kati-Pupita 2010. Asiakkaana ihminen. Työnä huolenpito ja auttaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Merenlahti, Petri 2010. Tarvitaanko uskontokasvatusta? Pikkuväki - varhaiskasvattajien ammattilehti 2/2010, 6–7.
- Opetushallitus 2009. Opettajan verkkopalvelu. Tulevaisuusverstaas. Viitattu 28.10.2009. www.edu.fi. Tuloste tekijän hallussa.
- Palo-Virtanen, Sirkka ja työryhmä. Lapsi on ilo – Kymmenen teesiä kristillisestä kasvatuksesta kotiväelle. Helsinki: Lasten keskus.
- Pukari, Pirjo 2006. Vanhemmat osallisina - käsitteistöä ja menetelmän kehittäminen. Pohjois-Suomen osaamiskeskus. Pohjois-Pohjanmaan toimintayksikkö. Viitattu 16.3.2010. www.sosiaalikallega.fi/julkaisut/tyopaperit-ja-muut-julkaisut/index_html. Tuloste tekijän hallussa.
- Päiväkoti Perttu 2009. Päiväkoti Pertun varhaiskasvatussuunnitelma. Helsinki.
- Rönkä, Anna & Kinnunen, Ulla 2002. Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Helsinki: Otava
- Sinkkonen, Jari 2006. Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY.
- Stakes 2009. Early childhood education and care. Information for parents of young children. Viitattu 26.1.2010. http://varttua.stakes.fi/NR/rdonlyres/659A3B27-55FC-4241-B910-EBFFB7165600/0/ECECbooklet_for_parents.pdf. Tuloste tekijän hallussa.
- Talentia 2005. Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestöjen Talentia ry:n julkaisuja.
- Unicef 2010. Lapsen oikeuksien julistus. Viitattu 13.3.2010. http://www.unicef.fi/lapsen_oikeuksien_julistus Tuloste tekijän hallussa.
- Virtanen, Kalevi 2009. Lapsella on oikeus pyhään. Helsinki: Seurakuntien Lapsityön Keskus.
- Voutilainen, Paavo & Järvenkallas, Satu 2008. Pysyväisohje. Lastenpäivähoito. Vastuualueen yhteiset ohjeet. Helsingin Kaupunki, Sosiaalivirasto. 24.10.2008.

LIITTEET

LIITE1: Tavoitekysely

Nimi: _____

Lapsesi nimi ja ryhmä: _____

Osoite: _____

Sähköposti: _____

Puhelin: _____

Haluan, että minuun ollaan ensisijaisesti yhteydessä sähköpostitse puhelimitse

Toiveitani vanhempaintoimikunnan toiminnalle:

Asioita, joihin haluaisin vanhempaintoimikunnan vaikuttavan:

Minun vahvuuksiani ovat (esim. leipominen, ATK-aidot. ym..):

Asioita, joita en halua tehdä:

Kontakteja, joita voisimme toiminnassamme hyödyntää:

Olen kiinnostunut:(voit valita useita)

osallistumaan

järjestämään

Lapsen kasvatukseen liittyvistä luennoista

Perhekerhosta/vanhempainryhmästä

Karkkien ja keksien myynnistä

Satujumpasta/äiti-lapsijumpasta

Meikki/vaate/ym. tuote-esittelyistä

Muusta, mistä? _____

LIITE 2: Tiedote kokouksesta

Päiväkoti Pertun vanhempaintoimikunnan kokous 5.2.2009, klo 18.30- 19.30

Paikalla: Milla, Päivi, Katariina ja Maria

- Katariina Lemmetti ja Maria Vasamaa esittelivät opinnäytetyösuunnitelmansa, jonka tarkoituksena on seurata vanhempaintoimikunnan toimintaa ja sen vaikutusta päiväkodin arkeen, kasvatuskumppanuuteen ja lasten kasvun tukemiseen. He jakoivat läsnäolijoille alustavan opinnäytetyösuunnitelmansa.
- Milla kertoi, että ensi kerralla vieraaksemme tulisi Päiväkoti Himmelin vanhempaintoimikunnan jäsen kertomaan heidän toiminnastaan ja neuvomaan meitä toimikunnan perustamisessa ja ylläpitämisessä. Päivä päätetään myöhemmin.
- Milla nosti esille huolensa siitä, että nykyisen päiväkotilain mukaan lasten vanhemmilta ei saa enää kerätä varoja päiväkodin aktiviteetteihin, jolloin mm. retkiä, uintia ja muita hankintoja on vaikea toteuttaa.
- Ideoimme omien resurssiemme pohjalta seuraavaa:
 - o keksi- ja karkkimyyntiä
 - o vappupallojen myynti
 - o kirpputori/ tavaroidenvaihtopäivät
 - o arpajaiset
 - o talvi-/kevättrieha
 - o tuote-esittelyjä (meikki-, vaate-, alusvaatekutsut)
 - o satujumppa/ äiti-lapsijumppa/ äitijumppa
 - o puuverstastoimintaaKeskustelimme myös siitä, että vanhempien olisi mahdollista silloin tällöin viettää vapaapäivänsä auttelemalla työntekijöitä joko lapsensa omassa tai muussa ryhmässä. Tämä olisi hyvä mahdollisuus päästä näkemään lapsen arkea päiväkodissa sekä toimia ”ylimääräisenä käsi- ja silmäparina” esimerkiksi retkillä. Listat myöhemmin eteisten ovissa.

LIITE 3. Palautekysely vappuriehasta

PALAUTEKYSELY VAPPURIEHASTA 31.4.2009

Hyvä vanhempi sekä päiväkodin työntekijä! Vappurieha oli ensimmäinen vanhempaintoimikunnan järjestämä isompi tapahtuma. Päivä oli onnistunut ja tuottoisa, kiitos siitä kuuluu kaikille teille! Vappuriehan tuotto menee päiväkodin yhteisen kevätretken kustannuksiin. Kevätretki järjestetään toukokuun viimeisellä viikolla.

Nyt toivomme Teiltä palautetta tapahtuman kulusta, sen hyvistä että huonoista puolista, jotta voimme tehdä seuraavasta tapahtumasta entistä paremman.

1. Tapahtumasta tiedottaminen

Saitko mielestäsi tapahtumasta tietoa tarpeeksi ajoissa? Kyllä / Ei, miksi? _____

Oliko tiedotustapa sinulle hyvä? Kyllä / Ei, mikä olisi parempi tapa? _____

Do you wish to get the information in English? Yes / No

2. Ajankohta/kellonaika

Oliko tapahtuma järjestetty mielestäsi sopivaan kellonaikaan? Kyllä / Ei, mikä olisi ollut parempi aika? _____

3. Ilmapallojen tilaus

Oliko ilmapallojen tilaaminen selkeää ja helppoa? Kyllä / Ei, miksi? _____

Saitko tilaamasi ilmapallon? Kyllä / Ei, miksi? _____

Oliko pallo ehjä ja kunnollinen? Kyllä / Ei, miksi? _____

4. Ilmapallojen maksaminen

Oliko pallojen maksaminen selkeää? Kyllä / Ei, miksi? _____

Oliko pallojen hinta mielestäsi hyvä? Kyllä / Ei, miksi? _____

5. Tapahtuman ilmapiiri

Kuvaile tapahtuman ilmapiiriä muutamalla adjektiivilla _____

6. Kasvomaalaus

Oliko kasvomaalaus ideana hyvä? Kyllä / Ei, miksi? _____

Oliko maalauksen hinta (1e) mielestäsi sopiva? Kyllä / Ei, miksi? _____

7. Kakku- ja munkkimyynti

Ostitko leivonnaisia tapahtumasta? Kyllä / Ei

Olitko tyytyväinen tuotteisiin? Kyllä / Ei, miksi? _____

Olivatko leivonnaisten hinnat mielestäsi sopivat? Kyllä / Ei, miksi? _____

Olitko valmis muissa tapahtumissa ostamaan leivonnaisia? Kyllä / Ei

Olitko valmis leipomaan tapahtumiin itse? Kyllä / Ei

8. Vanhempaintoimikunta

Saitko vanhempaintoimikunnan mainoksen tapahtumassa? Kyllä / Ei

Oletko tyytyväinen vanhempaintoimikunnan toimintaan? Kyllä/ Ei, miksi?

Olitko kiinnostunut syksyllä osallistumaan toimikunnan toimintaan? Kyllä / Ei

Jos haluat, että sinuun otetaan yhteyttä tulevien tapahtumien tiimoilta, laita tähän yhteystietosi:

KIITOS!

LIITE 4: Tulevaisuusverstaas-illan kutsu

YHDESSÄ JA ERIKSEEN
- Vanhempaintoimikunta
kasvatuskumppanuuden tukena

TERVETULOA
vanhempien, lasten ja
henkilökunnan yhteiseen
Tulevaisuusverstaaseen
ke 18.11.2009 klo 17.30

Ohjelma:

17:30 Kahvit ja illan alustus
Kasvatuskumppanuus ja
tulevaisuusverstaas
kehittämismenetelmä

**18.00 Diakoniatyöntekijä Saara Kerola:
Lapsi ja suru**

18.30 Tulevaisuusverstaas- työskentely
Kodin ja päiväkodin välisen
kasvatuskumppanuuden
kehittäminen ja ideointi

19.30 Illan yhteenveto ja lopetus

Illan ohjaajina toimivat opinnäytetyötään
tekevät sosionomi-diakoni-
lastentarhanopettaja-opiskelijat
Katariina Lemmetti ja Maria Vasamaa

LIITE 5: Vietä päivä päiväkodissa

VIETÄ PÄIVÄ PÄIVÄKODISSA

Haluaisitko viettää päivän lapsesi omassa tai vaihtoehtoisesti muussa ryhmässä?
Osallistua retkiin tai ulkoiluun?

Alla olevaan listaan voit nimelläsi varata sinulle sopivan päivän ja ajan.

Tervetuloa tutustumaan lapsesi arkeen Päiväkoti Pertussa!

9.2.2009	
10.2.2009	
11.2.2009	
12.2.2009	
13.2.2009	
23.2.2009	
24.2.2009	
25.2.2009	
26.2.2009	
27.2.2009	
2.3.2009	
3.3.2009	
4.3.2009	
5.3.2009	
6.3.2009	

LIITE 6: Kysely toiminnan kehittämiseksi

Kysely vanhempaintoimikunnan kehittämiseksi

-Oletko tyytyväinen VT:n toimintaan?

-Jos et niin miksi et?

-Ovatko myyjäiset mielestäsi toimiva rahankeruumenetelmä?

-Entä Kakkutukun herkkulaatikot?

-Olitko tyytyväinen päiväkodin kevätretkeen?

-Olisitko kiinnostunut tulemaan päiväkodin henkilökunnan, lasten ja vanhempaintoimikunnan yhteiseen toiminnan kehittämistilaisuuteen?

-Tulisitko tilaisuuteen mieluiten viikolla päivällä

vai illalla

Vai joku lauantaipäivä?

-Tuleeko mieleesi joku yhteistyökumppani jota voisimme vanhempaintoimikunnassa hyödyntää?

-Ehdota iltaa vanhempaintoimikunnan kokoukselle, jolloin pääsisit paikalle lokakuussa?

-Haluatko liittyä sähköpostirinkiimme?

Osoite:

-Mitä toimintaa kaipaisit esim. luentoja, jumppaa, Äiti-lapsi tai Isä-lapsitoimintaa, yms?

-Palautetta?

-Erityisosaamisesi, jota voisimme hyödyntää?

-Nimesi ja lapsesi/lastesi ryhmät?

LIITE 7: Palautekysely vanhempain-toimikunnasta ja sen toiminnasta

Palautekysely vanhempain-toimikunnasta ja sen toiminnasta

Olen työntekijä

vanhempi

Luettele mieleesi tulevia, vanhempain-toimikunnan järjestämiä tapahtumia:

Olen osallistunut vanhempain-toimikunnan järjestämiin tapahtumiin ja tempauksiin

kerran, mihin?

useasti, mihin?

en ole osallistunut

Toimikunnan järjestämät tapahtumat ovat mielestäni kasvattaneet kodin, päiväkodin ja vanhempien yhteistyötä

hieman

merkittävästi

ei lainkaan

Toimikunnan järjestämät tapahtumat ovat mielestäni tukeneet vanhemmuutta

hieman

merkittävästi

ei lainkaan

Toimikunnan toiminta on mielestäni ollut

tarpeeksi näkyvää

osittain näkyvää

näkymätöntä

Vanhempain-toimikuntaan ja sen toimintaan on mielestäni ollut

helppo osallistua

vaikea osallistua

en osaa sanoa

Koen vanhempain-toimikunnan toiminnan päiväkodissa

tarpeelliseksi

melko tarpeelliseksi

turhaksi

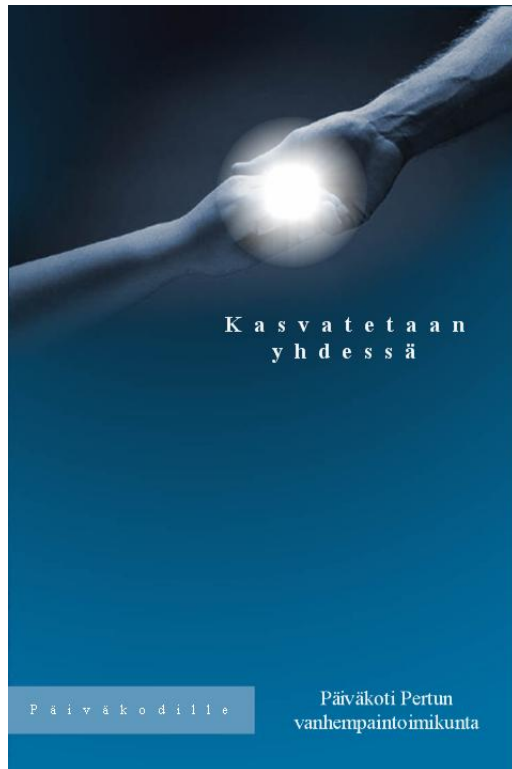
Toivoisin tulevaisuudessa lisää

KIITOS VASTAUKSESTASI!

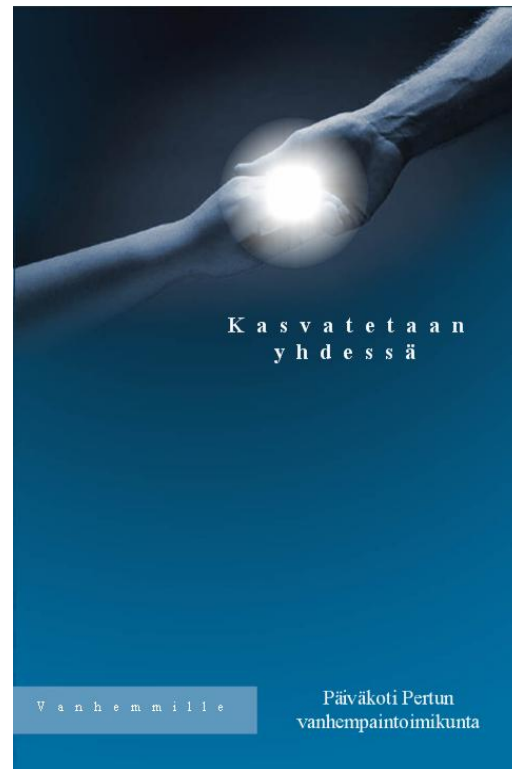
T: Vanhempain-toimikunta, puolesta

Katariina ja Maria

LIITE 8: Esite vanhempainoimikunnasta

Henkilökunnan esitteen etusivu

Vanhempien esitteen etusivu

Vanhemmille

"Mitä enemmän meitä on sitä vähemmän on tekemistä!"

VANHEMPAINOIMIKUNTA

Perustettu helmikuussa 2009

Perusajatuksena tukea rahallisesti päiväkodin virike toimintaa sekä tehdä kaikkia hyödyttäviä hankintoja

- Kerää varoja jokavuotista koko päiväkodin kevätretkeä varten
- Pyrkii aktivoimaan vanhempia enemmän mukaan päiväkodin arkeen
- Pyrkii vahvistamaan kasvatuskumppanuutta
- Kerää varoja järjestämällä yhteisiä tapahtumia ja myyjäisiä
- Järjestää luentoja vanhemmille ja päiväkodin työntekijöille toiveiden mukaan

Mitä vanhempainoimikunnassa voi tehdä?

- Mitä vaan! Uusia ideoita, leipojia, askartelijoita, ompelijoita, kutojia, myyjäisiä sekä kuljetusapua tarvitaan koko ajan. Itse voit ehdottaa mitä haluaisit tehdä.

Millaiseksi laki määrää vanhempainoimikunnan?

- Vanhempainoimikunnalla tulee olla puheenjohtaja, sekä taloudenhoitaja (Katriina Lemmetti).
- Päiväkodin työntekijät eivät saa osallistua rahankeruuseen eivätkä rahaliikenteen hoitamiseen.
- Päiväkodin tiloja saa käyttää, mutta materiaalit, ruoka-aineet yms. hankitaan itse.
- Päivähoidon henkilökunnan kanssa sovitaan asioista, tapahtumista ja tavoitteista ajoissa (Milla Honkanen).

Ensimmäinen sivu molemmissa esitteissä sama toinen sivu erilainen. Tässä vanhempien esitteestä

Henkilökunnalle

“Haluamme toiminnallamme tukea eniten tärkeiksi kokemaamme työtänne lastemme parissa!”

Mikä on päiväkodin henkilökunnan rooli vanhempaintoimikunnan näkökulmasta?

- Lain mukaan henkilökunta ei saa työntekijän roolissa osallistua vanhempaintoimikunnan varainkeruuseen, mutta toivomme mahdollisuuksien mukaan toimintaan osallistumista, vähintäänkin positiivisella asenteella.
- Toivomme ymmärrystä ja tukea osaltanne vanhempaintoimikuntaa kohtaan. Vinkit ja neuvot ja palautteen otamme vastaan mielellämme. Rehellinen ja avoin dialogi on toimivan yhteistyön perusta.
- Toivomme kokousta henkilökunnan kanssa vähintään kahdesti vuodessa, jotta yhteiset toimintatavat ja tavoitteet voidaan määritellä ja tulevia tapahtumia kaavalla päiväkodin tarpeita vastaviksi.
- Haluamme toiminnallamme parantaa henkilökunnan ja vanhempien välistä vuorovaikutusta sekä tukea kasvatuskumppanuutta kasvattajien välillä järjestämällä tapahtumia ja tempauksia ympäri vuoden.

O t a y h t e y t t ä :

P u h e e n j o h t a j a

K a t a r i i n a L e m m e t t i

p . 0 4 4 - 5 5 3 3 9 8 9

P ä i v ä k o t i

M i l l a H o n k a n e n

S ä h k ö p o s t i r i n k i i n

k a t a r i i n a .
l e m m e t t i @ s t u d e n t . d i a k .
f i

V a n h e m p a i n t o i m i k u n t a
2 0 1 0

Henkilökunnan esitteen toinen sivu

Esitteiden takasivu